

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

BUZ HOKEYİ SPORCULARININ SPORA ÖZGÜ BAŞARI
MOTİVASYON DÜZEYLERİ VE GENEL ÖZ
YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

İlyas KARAKAŞ

BOLU-2019

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

BUZ HOKEYİ SPORCULARININ SPORA ÖZGÜ BAŞARI
MOTİVASYON DÜZEYLERİ VE GENEL ÖZ
YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

İlyas KARAKAŞ

Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Işıl AKTAĞ

BOLU, TEMMUZ-2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

İlyas KARAKAŞ tarafından hazırlanan “Buz Hokeyi Sporcularının Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeyleri ve Genel Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi” adlı çalışma, jürimiz tarafından Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. (05.07.2019)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Işıl AKTAĞ
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Gülsen ÖZCAN
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Önder ŞEMŞEK

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uyulduğuna İlişkin Beyan

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Buz Hokeyi sporcularının Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeyleri ve Genel Öz Yeterliliklerinin Belirlenmesi” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim (05.07.2019).

İmza
İlyas KARAKAŞ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim süresince, tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmamın her aşamasında bilgisini, tecrübesini ve yardımlarını benden esirgemeyerek, bana yol gösteren değerli hocam ve danışmanım Dr.Öğr.Üyesi Işıl AKTAĞ'a, tez konusunun seçiminde, fikir safhasında ve konunun ortaya çıkışında kıymetli zamanını ayırarak sabırla beni dinleyen ve cesaretlendiren değerli hocam Dr.Öğr.Üyesi Gülsen ÖZCAN'a, tez aşamasında karşılaştığım zorluklarda uzmanlığını, değerli fikir ve görüşlerini benimle paylaşan, yol gösteren değerli hocam Prof.Dr. Fatma Filiz ÇOLAKOĞLU'na araştırmanın analiz aşamasında, değerli zamanını ayırarak bana özveriyle yardımcı olan değerli dostum Öğr.Gör. Yalçın UYAR'a araştırmanın verilerinin toplanmasında sağladıkları destekler ve kolaylıklar için buz hokeyi kadın milli takımına buz hokeyi sporcu ve antrenörlerine teşekkür ederim.

Ayrıca, yaşamım boyunca beni her konuda destekleyen, bana güvenen ve yanımda olan değerli aileme tüm kalbimle teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN.....	İ
İTHAF.....	İİ
TEŞEKKÜR	İİİ
İÇİNDEKİLER	İV
TABLolar DİZİNİ.....	Vİİ
ÖZET	Vİİİ
ABSTRACT.....	X
I. BÖLÜM	1
1. Giriş.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Sayıtlar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
II. BÖLÜM	7
2. Kuramsal Temeller ve Literatür Taraması.....	7
2.1. Motivasyon	7
2.2. İçsel Motivasyon.....	9

2.3.Dışsal Motivasyon	10
2.4. Sporda Motivasyon Kuramları	11
2.4.1.Başarı motivasyonu	11
2.4.2. Başarı gereksinimi kuramı	13
2.4.3.Hedefi gerçekleştirme kuramı.....	14
2.4.4.Yükleme kuramı	15
2.5. Öz Yeterlilik	15
2.6. Buz Hokeyi	21
2.6.1. Türkiyede Buz Hokeyi.....	22
2.7. Yurt Dışı Araştırmaları	22
2.8. Yurt İçi Araştırmaları	24
III. BÖLÜM	29
3. Yöntem.....	29
3.1.Araştırmanın Modeli.....	29
3.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	29
3.3.Veri Toplama Araçları	32
3.3.1.Spora özgü başarı motivasyonu ölçeği	33
3.3.2. Spora özgü başarı motivasyon ölçeğinin güvenilirlik çalışması.....	33
3.3.3.Genel öz yeterlilik ölçeği.....	34
3.3.4 Genel öz yeterlilik ölçeğinin güvenilirlik çalışması	34
3.4.Verilerin Toplaması	34
3.5.Verilerin Analizi	35
IV. BÖLÜM	36
4. Bulgular	36
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	37

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	44
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	46
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	48
V. BÖLÜM	49
5. Tartışma.....	49
5.1. Tartışma	49
5.2. Sonuç ve Öneriler	65
KAYNAKÇA.....	70
EKLER	79
Ek-1. Spora özgü başarı motivasyon ölçeği için izin yazısı	79
Ek-2. Genel öz yeterlilik ölçeği için izin yazısı.....	80
Ek-3. Spora özgü başarı motivasyon ölçeği	81
Ek-4. Genel öz yeterlilik ölçeği	84
Ek-5. Etik kurul izin yazısı	85
Ek-6. Buz hokeyi takımlarından alınan izin yazısı	86
Ek-7. Buz hokeyi takımlarından alınan izin yazısı	87
ÖZGEÇMİŞ	88

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3. 1. Buz Hokeyi Sporcularının Yaşlarına Göre Dağılımı.....	30
Tablo 3. 2. Buz Hokeyi Sporcularının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	30
Tablo 3. 3. Buz Hokeyi Sporcularının Hizmet Yılına Göre Dağılımı	31
Tablo 3. 4. Buz Hokeyi Sporcularının Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	31
Tablo 3. 5. Buz Hokeyi Sporcularının Millilik Durumlarına Göre Dağılımı.....	32
Tablo 4. 1. Buz hokeyi sporcularının cinsiyetlerine göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin t-Testi analiz sonuçları	37
Tablo 4. 2. Buz hokeyi sporcularının yaşlarına göre başarı motivasyon ve genel öz yeterliliklerine ilişkin tek yön anova analizi sonuçları	39
Tablo 4. 3. Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin varyans analizi sonuçları	42
Tablo 4. 4. Buz hokeyi sporcularının spor yapma yıllarına göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin varyans analizi sonuçları	44
Tablo 4. 5. Buz hokeyi sporcularının eğitim durumlarına göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin varyans analizi sonuçları	46
Tablo 4. 6. Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin pearson korelasyon analizi sonuçları.....	48

ÖZET

BUZ HOKEYİ SPORCULARININ SPORA ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYON DÜZEYLERİ VE GENEL ÖZ YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Karakaş, İlyas

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı

Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı; Dr. Öğr.Üyesi Işıl AKTAĞ

Temmuz-2019

Bu çalışmanın amacı, Türk buz hokeyi takımlarının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeylerinin belirlenmesidir. Bu araştırmanın evrenini 2017-2018 sezonunda Türkiye Buz Hokeyi Liginde oynayan 18 yaş üzeri kadın ve erkek (420 sporcu) buz hokeyi sporcusu oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Willis (1982) tarafından geliştirilen Türkiye’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da Tiryaki ve Gödelek tarafından yapılan (1997) “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği” ve Schwarzer (2005) tarafından geliştirilen Türkiye’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da Yıldırım tarafından yapılan (2010) “Genel Öz Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Verilerin analizinde kişisel bilgilerin aritmetik ortalaması alınarak frekans (f) ve yüzde (%) analizi ölçeğin güvenilirliği için ise Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin verilerin analizinde ise verilerin normal dağılıp dağılmadığını, görebilmek için Kolmogorov Smirnov testi yapılmıştır. Grup ortalamaları arasındaki farkları karşılaştırmak için Tek Yönlü Varyans analizi (One Way Anova) yapılmıştır. Cinsiyetler arasındaki başarı motivasyon düzeyi ve genel öz yeterlilik farklılığını belirlemek için t-testi uygulanmıştır. Başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilikleri arasında ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda başarı motivasyon ölçeği alt boyutlarında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu, cinsiyete göre başarı motivasyonu ölçeği geneli ve hiçbir alt boyutta anlamlı bir fark bulunmazken, genel öz yeterlilik ölçeğinde ise, cinsiyet ve milli olma durumlarına göre anlamlı farklar bulunmuştur. Başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik ölçeklerinde, eğitim durumu, spor deneyimi, yaş değişkenlerine göre anlamlı farka rastlanmamıştır.

Anahtar Kelime: Motivasyon, Başarı Motivasyonu, Genel Öz Yeterlilik, Buz hokeyi

ABSTRACT**DETERMINATION SPORT OF SPECIFIC SUCCESS MOTIVATION AND
GENERAL SELF EFFICACY OF ICE HOCKEY PLAYERS**

Karakaş, İlyas

Master Thesis

Department of Physical Education Teaching

Physical Education Teacher Science

Thesis Advisor: Assistant Professor Işıl AKTAĞ

July-2019

The aim of the study is to determine sport-specific success motivation and self efficacy levels of Turkish ice hockey teams. 420 male and female active ice hockey athletes (in 2017-2018 season) who are older than 18 attended the study.

Data is collected by considering Willis (1982), for validity and reliability analysis, 'Sport specific Success Motivation Scale' developed by Tiryaki and Gödelek (1997), validity and reliability study developed by Schwarzer (2005) and 'General Self-Efficacy Scale' developed by Yıldırım (2010) is used.

Data is analysed by using spss. Aritmetic mean, frequency and percentage is used in data analysis. Cronbach alpfa is used for reliability of data.

Kolmogorow Smirnov test is used to see whether the data is normally distributed or not. The results of the test showed that, the data is normally distributed. One way Anova was used to compare the differences between the means of the groups. T-test is applied to analyze the differences of the genders in success motivation and self-efficacy. The relationship between success motivation and self-efficacy is reviled by using Pearson Correlation test. Pearson correlation was used to determine the interaction between motivation of success and self sufficiency awareness.

According to the results of the study; there was a significant positive relationship between the success motivation scale sub-dimensions, success motivation scale by gender and no significant difference was found in any sub-dimension, while significant self-efficacy scale showed significant differences according to gender and nationality. There were no significant differences in achievement motivation and general self-efficacy scales according to educational status, sports experience and age variables.

Key words: Success Motivation, Self- efficacy, Ice hockey

I. BÖLÜM

1. Giriş

İnsanlar öğrenirler, hatırlarlar, düşünürler, ihtiyaç duyar ve isterler. Acıktığı zaman yeme ihtiyacını, susadığı zaman su ihtiyacını, diğerleri tarafından kabul edilme ihtiyacını, başarı sağlama ihtiyacını karşılamak için hareket eder ve bu amaçlarına ulaşmak için davranışlar gerçekleştirir. İstek ve ihtiyaçlar psikolojide motivasyon başlığı içerisinde toplanırlar (Arkonaç, 1998). İhtiyaç, dürtü ve güdülerin etkisiyle bir davranışı başlatarak gerçekleştirme sürecinin tamamını açıklayan tanım güdülenme veya motivasyondur (Aydın, 1999).

Motivasyon kavramı Latince bir amaç için hareket etmek anlamında olan “movere” sözcüğünden türetilmiştir. Dilimizde ise harekete geçirici güç olarak güdü veya motiv olarak ifade edilmektedir (Durmaz, 2006). Motivasyon bir veya birden fazla kişiyi, belirli bir hedefe doğru sürekli olarak harekete geçirmek için sarf edilen çabaların tamamıdır. Kişinin davranışları genel olarak bir sebebe bağlıdır. Bu sebepler ise istekler, ihtiyaçlar, inançlar ve dürtüler gibi konulardan oluşmaktadır. Motivasyon kişilerin belirli bir hedefi gerçekleştirmek üzere kendi arzu ve istekleri doğrultusunda davranmaları şeklinde de tanımlanabilir (Koçel, 2005).

Spor bilimleri sözlüğünde motivasyon için “bilinçli ve bilinçsiz, kalıtımsal ve öğrenilen psikolojik seyir ve durum için kullanılan bir kavramdır” tanımı yapılmıştır. Sporda yüksek performans hedefleyen sporcu, uzun ve yoğun antrenmanlara katlanıp, değişik hava şartları altında rakiplerin ve seyircilerin etkisine rağmen yüksek derecede performans sergileyebiliyorsa bu sporcunun motivasyonu ile ilgilidir (Kuter ve Öztürk, 1997). Motivasyon harekete başlamayı sağlayan, yönlendiren ve sürdüren içgüdüsel durumdur. Kişinin amacına ulaşması için yardımcı olan içten gelen bir güç veya psikolojik yönden beynimizde oluşan farklı bir enerji olarak görülebilir (Strenberg ve Williams 2002).

Bandura öz yeterlilik kavramına ilk defa Sosyal-Bilişsel Kuramda değinmiştir. Banduranın literatüre kazandırdığı özyeterlilik, başlangıçta anksiyete bulguları bulunan klinik düzeyde hastalarda uygulanan deneylerden sağlanmıştır. Günümüzde eğitim öğretim, sağlık ve fiziksel aktivite anındaki davranış spor psikolojisi gibi psikososyal alanların çoğunda da uygulanmaya başlanmıştır. Bu sebeple bireyin davranışları sonuç beklentilerine bağlıyken, öz yeterlilikleri bireysel davranışlarını kontrol edebilmesiyle ilgilidir. Yani kişinin yaşamında etkin ve kontrol altında tutulabilir etkilere sahip olduğunu hissedebilmektedir. Bu kişinin hayatını ve çevresindeki durumları kontrol etme ve uyum sağlaması eylemidir (Bandura, 1977).

Öz yeterlilik kişinin kendi davranışlarını ve kendisinden beklentilerini denetleyebilme kapasitesidir (Hutzler ve diğerleri, 2005). Öz yeterlilik kişinin yeteneklerinin bir işlevi değildir. Kişinin yeteneğini göstererek yapabildiklerine dair algılarının bütünüdür. Öz yeterlilik kişinin, değişen şartlarla başa çıkma, hedeflenen aktiviteyi başarabilme gücüne ait olan algısıdır (Senemoğlu, 2003).

Buz hokeyi her yaştan yaklaşık iki milyon insanın katıldığı dünyanın en hızlı takım spordur. Takım çalışması disiplin hız ve yeteneği barındıran bir takım sporudur. Hızlı düşünme ve reaksiyon gösterme, şut atma, pak kontrolü, paten kayma gibi birçok özel yeteneğin gelişimini içerir (FEDH, 2016). Sporcu, antrenör/egitmen, spor bilimci, spor psikoloğu ve sporla yakından ilgisi olan diğer kişiler veya kurum/kuruluşlar her zaman sporda başarı sağlamaya odaklıdırlar. Spor organizasyonlarında da çoğunlukla sporcuların performanslarını yüksek düzeyde ortaya koyduğu yarışmalar organize edilmeye çalışılmaktadır. Sporun uluslararası propaganda aracı olarak kullanılmaya başlamasından ötürü, sportif rekabet artmıştır. Sporcuların başarılarını arttırmak, uluslararası arenada ülkelerini daha iyi temsil etmelerini sağlayabilmek için devlet politikaları oluşturulmakta ve büyük yatırımlar yapılmaktadır (Çam, 1990). Fakat bugün özellikle spor alanında ilerleme sağlamış ülkelerde görüldüğü gibi, yaklaşık eşit bedensel yeteneklere ve eşit çalışma imkânlarına sahip yüzlerce genç sporcudan sadece bazıları çok yüksek performansa ulaşma başarısı gösterebilmektedir. Yani yetenek ve olanakları eşit olmasına rağmen başarı seviyeleri farklılık göstermektedir (Başer, 1985).

Sportif başarının elde edilebilmesi için sporcunun uzun ve yoğun antrenman koşullarına katlanarak fizyolojik olarak hazırlanmasının yanı sıra bu şartlara psikolojik olarak hazır olması da çok önemlidir. Dolayısıyla sporcunun motivasyonel yönelimi bir davranışı sürdürüp sürdüremeyeceğini belirleyen unsurdur. Güçlü bir öz yeterlilik, başarı ve iyilik halinin oluşmasını ve en önemlisi kişisel gelişimi ve becerilerin çeşitlenmesini sağlar. Buz hokeyi takımlarının daha başarılı olması ve buz hokeyi sporcularının fiziksel performanslarının yanında zihinsel performanslarının da gelişimi için motivasyon ve genel öz yeterlilik durumlarının incelenerek spor bilimlerine ve buz hokeyi sporuna katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan literatür taramasında, birçok spor dalında motivasyon ve genel öz yeterlilik ile ilgili çalışma olmasına rağmen buz hokeyi alanında yapılan çalışmalar sınırlı olduğundan bu anlamda çalışmamız alana katkı sağlaması açısından önem göstermektedir. Bu çalışmada Türk buz hokeycilerin spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterliliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.1.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türk buz hokeyi takımlarının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeylerinin buz hokeyi sporcularının, yaş, cinsiyet, spor deneyimi, eğitim düzeyi ve milli olma durumuna göre belirlenmesidir.

1.2. Problem Cümlesi

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterlilik düzeyleri nedir?

1.3. Alt Problemler

1. Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2. Buz hokeyi sporcularının spora övgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?

3. Buz hokeyi sporcularının spora övgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri milli olma yılına göre farklılık göstermekte midir?

4. Buz hokeyi sporcularının spora övgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri spor yapma yılına göre farklılık göstermekte midir?

5. Buz hokeyi sporcularının spora övgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermekte midir?

6. Buz hokeyi sporcularının spora övgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın sonuçlarından çıkacak olan veriler buz hokeyi sporcularının spora övgü başarı motivasyon düzeyi ve genel öz yeterlilik düzeyleri hakkında bilgi verecektir. Bu doğrultuda elde edilecek bilgiler buz hokeyi takımlarının spora övgü motivasyon düzeylerini ve genel özyeterlik düzeylerini yükseltmek, başarılarına katkı sunmak için yapılacak planlamalarda antrenör ve sporculara rehberlik edecektir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2017-2018 yılında Türkiye Buz Hokeyi Liglerinde yer alan 18 yaş üstü kadın ve erkek buz hokeyicilerle sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

Buz hokeyi sporcularının Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği ve Genel Öz Yeterlilik ölçeğine samimi ve dürüst cevaplar verdiği kabul edilmiştir.

1.7. Tanımlar

Buz Hokeyi: Buz hokeyi temelinde yetenek, hız, disiplin ve çalışma olan hızlı bir takım oyunudur. Buz hokeyi hızlı düşünerek reaksiyon gösterme ve böylece pak kontrolü, kayma, şut gibi birçok beceri geliştiren bir oyundur (FEDH, 2016).

Motivasyon: İnsanlardaki içsel enerjinin belirlenmiş amaçlara yönlendirilerek harekete geçirilmesidir (Düren, 2000).

İçsel Motivasyon: Sporunun kendisinden kaynaklanır. Çalışmaları için özel olarak güdülenmeleri, ya da zorlanmaları gerekmez. Başkalarının kendileri hakkında ne düşündükleri onlar için önemli değildir.

Dışsal Motivasyon: Başkaları tarafından ortaya konan, olumlu ve olumsuz etkiler yaratabilen, davranışların yapılma olasılığını azaltan ve çoğaltan, maddi ve manevi etkileri olan pekiştirmedir (Konter,2004).

Başarı Motivasyonu: Başarı motivasyonu bir işi başkalarından daha iyi ortaya koyma, en iyi şekilde gerçekleştirme, zor olan durumlarla baş edebilme olarak tanımlanmıştır (Gill, 1986).

Öz Yeterlilik: Öz yeterlilik kişinin, farklı durumların üstesinden gelme, hedeflenen aktiviteyi gerçekleştirme gücüne ait, kendisini algılaması ve kendisine olan inancıdır (Senemoğlu, 2003).

Genel Öz Yeterlilik: Genel öz yeterlilik bireyin birçok alanda gerçekleştireceği davranışlarını açıklamaya yarayan, test edilebilir bir özelliktir (Chen, Gully ve Eden, 2001; akt. Aypay, 2010).

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Temeller ve Literatür Taraması

Araştırmanın bu bölümünde kuramsal çerçeve ve araştırmayla ilgili yurt içi ve yurt dışı yapılmış çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Motivasyon

Sporcuların katıldıkları müsabakalarda optimal performans sergileyebilmeleri için gerekli durumlardan bir diğeri de onların motive olmalarını sağlayacak durumları bilmektir. Motivasyon spor ve spor psikolojisinin esaslarının başında gelmektedir. Terzioğlu (1992) spor ile ilişkisi olan herkesin güdülenme terimini iyi bilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Motivasyon kavramı ile ifade edilmek istenen, bireylerde var olan enerjinin belirli yönde amaca yönlendirilmesi, harekete geçirilmesi ve hazır duruma getirilmesidir. (Düren, 2000). Kişilerin davranışlarına bağlı bir durum olan motivasyon, Latince “movere” kelimesinden türetilmiş olup, harekete geçirmek, girişimde bulunmak gibi anlamlara gelmektedir. Kişilerin belirlenmiş bir hedefi gerçekleştirebilmek için göstermiş oldukları davranışları motivasyon olarak tanımlanabilir (Bingöl, 1998).

Diğer bir ifadeyle motivasyon, kişilerin belirli bir hedefi gerçekleştirmek için kendi istekleri doğrultusunda hareket etmeleridir. Böylelikle motivasyon, bireylerin beklenti ve ihtiyaçları, edinilen hedef ve amaçları, davranışları ve kendilerine kişisel performansları hakkında bilgi verilmesi konularıyla ilgilidir. Bu sebeple motivasyon sürecini tam olarak idrak edebilmek için kişileri belirli şekillerdeki davranışlara mecbur bırakan sebepleri, amaç ve davranışlarını sürdürme imkânları gibi durumların

incelenmesi gerekmektedir (Cüceoğlu, 1991). Canlıların hareket ve davranışlarının temelinde güdü bulunmaktadır Motivasyon güdü, istek, ilgi ve gereksinimleri kapsayan bir kavramdır (Cüceloğlu, 1994).

Motivasyonda, öne çıkan en temel özellik fiziksel veya zihinsel etkinlik gerektirmesidir. Fiziksel etkinlik içerisinde, çaba, ısrar etme ve gözlenebilir diğer etkinlikler, zihinsel etkinlik içerisinde ise plan yapma, deneme, düzenleme, gözden geçirme, karar verme ve sorun çözme durumlarını değerlendirme gibi bilişsel eylemler bulunmaktadır (Öğülmüş, 2002).

Sporcuların sergilediği performansları ile fiziksel kapasiteleri arasında pozitif yönde bir ilişki görülmektedir. Sporcuların büyük bir çoğunluğu benzer özelliklere ve çalışma ortamına sahip olmalarına karşın sadece bir kaçı başarılı olabilmektedir. Bu durumun birçok sebebi bulunmaktadır. Bunlardan biri de motivasyondur (Can, 2010).

Motivasyon son yıllarda genel psikolojinin olduğu kadar spor ve egzersiz psikolojisinin de temel konularından biri haline gelmiştir. Bireylerin sağlık için veya performans arttırma amacıyla fiziksel aktivitelere katılımı konusunda psikolojik durumlarının etkisinin fazla olduğu görülür (Abakay, 2010). Sporda optimal performans elde etmek için sporcunun, fiziksel-fizyolojik yönden güçlü olduğu kadar psikolojik yönden de güçlü ve hazır olması gerekir (Konter, 1998).

Sporcu performansı üzerinde etki eden durumlardan biri sporcunun motivasyonel durumudur. Bu sebeple antrenörlerin sporcu motivasyonu hakkında bilgi sahibi olarak müsabakalarda ve antrenmanlarda belirleyecekleri motive edici yöntemler önem kazanmaktadır. Aynı zamanda sporcunun motivasyonel durumunu kavramak ve yönetebilmek genellikle karmaşık bir süreci içerir (Schneider ve Baker, 2006).

Sporda optimal performans elde edilebilmesi için uzun ve yoğun antrenmanlara katlanması, farklı hava şartları altında, rakip ve seyircinin etkisine rağmen yüksek performans sergilenebilmesi sporcunun motivasyonu ile ilgilidir (Küçük, 1990). Maratoncuların haftalık 200-300 km koşması, jimnastikçilerin günde birkaç saat

tehlikeli yaralanmalar olabileceği halde antrenman yapmaları, bisikletçilerin yüksek sıcaklıklarda ve soğuk havalarda saatlerce pedal çevirmesi, paraşütçülerin hayatlarını riske atmaları ve dağcıların zor şartlar altında hedefe ulaşmak için mücadele etmeleri onların motivasyonlarıyla ilgilidir (Baker, 1990).

Motivasyon sürecinde zihinsel ve duygusal faktörler etkilidir. Yapılan araştırmalarda motivasyonun çokça zihinsel süreçleri içerdiği ortaya koyulmuştur. Motivasyon ve duygular arasında da olumlu ve olumsuz ilişki bulunmaktadır. Motive olunan faaliyetin başarı anlamında olumlu veya olumsuz sonuçlanması sonucu duygular ortaya çıkmaktadır. Başarısızlığın motivasyonu düşürebildiği unutulmamalı ve buna bağlı olarak yeni motivasyon kaynakları da düşünülmelidir. (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

2.2. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon bireyin kendi kendisini motive etme durumudur. İçsel olarak motive olan kişiler, müsabakaya ve onurlarına düşkünlüdürler. Duyulan içsel onur, onları en iyisini yapmaya motive eder. Etrafında birçok kişinin bulunması onlar için önemli değildir. Tek başına gerçekleştirdikleri aktivitelere keyif alarak devam ederler (Konter, 2004). Bu kişiler, başarılı olabilmek için kendi kendilerini yönetebilme özelliğine sahip kişilerdir (Nicholls ve Robert, 1992).

İçsel motivasyonun zihinsel ve fiziksel iki basamağı bulunmaktadır:

1. **Zihinsel**; bireyin nereye gideceğini zihninde hayal etmesidir.
2. **Fiziksel**; bireyin gerçekleştirmek istediği hedefe doğru harekete geçmesidir.

İçsel olarak motive olan birey düşüncesini harekete geçirerek hedeflerini belirler ve hedeflerine ulaşabilmek için çaba sarf eder. Hedefleri gerçekleştirebilmek için bireyin şu basamaklardan geçmesi gerekir:

- Kendine güvenmek,
- Hayatı coşku ile karşılamak,

Gizli yetenekleri ortaya çıkarmak,
 Gelişmeyi sürdürmek,
 Sağlıklı yaşam için faydalı alışkanlıklar kazanmak ve enerjiyi arttırmak,
 Fiziksel görünümü, etkili bir araç haline getirmek,
 Etkili bir birey olgusu ortaya çıkarmak,
 Etkili iletişim için farklı iletişim kanalları oluşturmak,
 Şüphe, endişe ve korkuyla başedebilmek,
 İstenemeyen durumlarla (stres, kaygı vb.) başa çıkmayı denetlemek,
 Kaybetme duygusunun üstesinden gelebilmek,
 Bilinmeyi araştırmak (George, 1997).

İçsel motivasyon seviyesi her sporcuda farklı düzeydedir. Başarı büyük ölçüde sporcunun içinden gelen istek ve azimle eşdeğerdir. İçsel motivasyonu yüksek olan sporcular antrenör etkisi veya zorlaması olmadan da kendilerini koydukları hedef doğrultusunda çalışmaya ve kazanmaya teşvik edebilmektedir (Başer, 1986). Araştırmalar sonucunda spor aktivitelerine katılma ve devam etme nedeninin, yapılan branştan keyif alınması iç zevk (intrinsic pleasure) ten olduğu belirtilmiştir (Başer, 1986). İçsel motivasyon, sporcunun kendi iç dünyasıyla ilgilidir. İçsel motivasyonu üst düzeyde olan sporcular daha fazla beceri geliştirmek, daha fazla keyif almak ve daha başarılı olmayı arzuladıklarından dolayı büyük bir istek duyarlar. Gerçekleştirmek istedikleri için özel bir motivasyona veya başkaları tarafından uyarılmaya ihtiyaçları yoktur (Doğan, 2005).

2.3.Dışsal Motivasyon

Başkaları tarafından ortaya konan, olumlu ve olumsuz etkiler yaratabilen, davranışların yapılma olasılığını azaltan ve çoğaltan, maddiyatın yanı sıra manevi değerler de içeren pekiştirmedir. Kişiye verilen dışsal ödüller, kupa, madalya, para vb. maddi materyaller olabilir. Aynı zamanda bu ödüller manevi değer taşıyan övülme, takdir görme gibi kaynaklardan da gelebilir (Konter, 1995).

Motive edici bir eylemin başlamasına sebep olan çevreden kaynaklanan uyarıcılara özendirici denir. Çevreden kaynaklanan uyarıcıların özendirici nitelikleri ise öğrenmeyle elde edilir. Dışsal motivasyon sporcunun dışındaki etmenlerden kaynaklanır (Özkalp, 1997).

Dışsal motivasyon, direkt olarak sporcunun kendisiyle bağlantılı bir konu olmamakla beraber onun çevresinde gerçekleşen farklı olayların sporcuda meydana getirdiği pozitif veya negatif bir durumdur (Luc ve diğerleri, 1995). Dışsal motivasyondan bahsedildiğinde, çalıştırıcı, taraftar gibi etkenler düşünülür. Çalıştırıcı sporcusunu övmek veya cezalandırmak şartıyla sporcusuna istediği davranışı yaptırabilir. Övülen sporcu çalıştırıcıya ve oyuna karşı pozitif tepki gösterecektir. Sporcu aldığı övgü sayesinde nelerin doğru olduğu ile ilgili bilgi sahibi olur. Verilen ceza, sporcunun haklı olmadığını gösterirken, pozitif etkilerin gerçekleşmesine herhangi bir etkide bulunmaz. Uygun zamanda sunulan ödül, sporcunun kendine güvenmesini ve daha yüksek performans göstermesine olanak verir. Sporcuya verilen ceza ise onda kuşku ve karmaşıklık hissi oluşturur (Konter, 1995).

2.4. Sporda Motivasyon Kuramları

2.4.1. Başarı motivasyonu

Başarı motivasyonu, Murray tarafından bir işi ustaca yapma, mükemmel olarak gerçekleştirme, engellerin üstesinden gelebilme, başkalarından daha iyi yapabilme olarak tanımlanmaktadır. Sporun doğasında yer alan yarışmacılık genel olarak başarı motivasyonunun sonucudur. Başarı motivasyonunun ana teması, bazı kişilerin başarıya dayalı aktivitelerden başarı elde keyif aldıklarıdır. Fakat bu noktada dikkate değer konu, başarılı olmanın kişiden kişiye değişkenlik göstereceğidir. Dolayısıyla herkes kendini başarılı gördüğü davranışını tayin etmekle sorumludur. Bundan dolayı performansa dayalı netice, kişinin gayret ve yeteneği olarak düşünülürse, birey için başarı olarak kabul edilebilir. Ama performans neticesi kişinin yeteneksiz oluşu ya da düşük

çabasına bağlanırsa buda başarılı olamama kabul edilebilir. Bundan dolayı biri için başarı kabul edilen bir durum başkası için başarısızlık sayılabilir (Tiryaki, 1997).

Sporcuların başarıyı yakalayabilmeleri için sadece spor yapma motivasyonu değil, motivasyonun ileri bir seviyesi olan başarı motivasyonlarının da üst seviyede olması gerekmektedir (Arslanoğlu, 2005).

Başarı Motivasyonu, bireylerin bir aktiviteye hangi sebeple katıldığını, zor olanı gerçekleştirmek için neden bu kadar fazla çaba gösterdiğini ve bu çabayı neden uzun süre sürdürdüğünü açıklamaktadır. (Hayashi, 1994).

Başarı motivasyonu, insanların duygu, düşünce ve davranışlarında çeşitli durumlarda etkilerde bulunur, bunlar aşağıda sıralanmıştır:

- ✓ Aktivitelerin belirlenmesi (örn, mücadele etmek için aynı seviyedeki bir rakibi ya da daha alt seviyedeki rakipleri belirlemek),
- ✓ Amaca erişmek için verilen emeğin belirlenmesi (hangi aralıklarla antrenman yapıldığı gibi),
- ✓ Amaca erişmek için verilecek emeğin şiddetinin belirlenmesi (antrenmanlarda ne derecede istekli olduğunu gibi),
- ✓ Zor durumlara ya da başarısız durumlara katlanma (örn, her şey olumsuz ilerlediğinde daha fazla çaba sarf etme gibi) (Aktop, 2002).

Sporunda başarı motivasyonu, diğer sporcularla mücadele etmeyi içerebilir. Sporunun kendi koyduğu standardı ve gelecek için hedef ve beklentileri bunları gerçekleştirmeye çalışırken önüne çıkması muhtemel zor durumları bireysel çabasıyla aşmasını sağlayabilir. Böyle bir durumda sporunun başarı motivasyonu onun azmiyle ilgilidir. Fakat belirlenmiş standartlar belli bir seviyeye kadar başkalarının kazandığı başarılarla bağlı olabilir. Bunlar sporcuya sosyal çevresiyle iletilmiş olabilir. Genel olarak sporunun bulunduğu ortam ve konumu onun beklentilerinin sağlanmasında önemli etkiye sahiptir. Sporunun model aldığı veya rakibi olan sporcudan daha iyi performans sergilese dahi eğer başarısı için standartlarını kendisi seçmemiş ise bu

durumdan haz almaz. Çünkü çevresi istediği için yapmış olduğundan dolayı bir duygu geliştiremez (Mungan, 1995).

Başarılı olmak isteyen sporcu kendine yeterlilik ölçeği belirleyebilir. Sporcu kendisine koyduğu yüksek başarı standardına ulaştığında, bundan sonra başarı sağlamak için fazla çaba göstermeyebilir. Sporcu, başarılı olma umuduyla başarısız olma duyguları içinde kendisi için dengeli bir durum kurar.

Sporcunun bir takımla yaptığı müsabakadaki düşük performans seviyesi sporcu olumsuz olarak etkilemese bile farklı bir takıma karşı sergilediği yüksek performans da onu mutlu etmeyebilir. Yani sporcu değişen durumlara göre kişisel başarı standartlarını kendisi belirlemektedir. İçsel ve dışsal motivasyon bu durumda önem kazanmaktadır (Mungan, 1995).

Başarı motivasyonu teorisi kişilerin fiziksel bir aktiviteye neden katıldığını, zor olanı başarmak için neden bu kadar güç harcadığını ve bunu neden uzun süre devam ettirdiğini açıklamaktadır (Tiryaki, 2000). Motivasyonun gücü ve başarı arasındaki ilişkinin sporda çok önemli olduğu gayet açıktır. Motive edici gücü düşük olan bir durumun, düşük bir başarısızlık ile sonuçlanması muhakkaktır. İnsanlar kendilerini tatmin eden ve huzur verici ortamları arama, rahatsızlık verici ortamlardan ise kaçınma eğilimi gösterirler. Arama ve kaçınma eğilimleri güdülerin yapısında mevcuttur. Hangi eğilim daha ağır basarsa, ona yönelik güdüler meydana çıkar. Bu duruma göre, başarı güdüsü, başarılı olma ya da başarısızlıktan kaçınma, arkadaşlık güdüsü ise itibar arama ya da reddedilmekten kaçınma şeklinde ortaya çıkar (Aydın, 1999). Bu durumda başarı motivasyonu, sporcunun yarışmaya yaklaşma ya da kaçınma eğilimleri olarak tanımlanabilir (Hayashi, 1996 akt, Kuru ve Abakay, 2009).

2.4.2. Başarı gereksinimi kuramı

Murray (1955) başarı gereksinimini, zorlukların üstesinden gelme, gücü kullanma, zor olan şeyleri mümkün olduğunca hızlı ve iyi bir şekilde yapma gayretine duyulan bir arzu ya da eğilim olarak tanımlamıştır. Mc. Clelland (1966) ise başarı

gereksinimini; iyi iş yapma veya kusursuzluk standardıyla rekabet etmenin önemli olduğu eylemlere yönelme olarak tanımlamıştır. Bu yaklaşıma göre, başarı güdüsü, zor bir işin üstesinden gelme, belirsiz durumlarla yüzleşme ve bireyin performansının sonuçları için bireysel sorumluluk alması gibi davranışlarıyla dışa vurulmaktadır (Sagie ve Elizur, 1999).

Başarı ihtiyacı üst seviyede olan kişilerin, çaba-uğraş içeren ortamları aradıkları bilinmektedir. Aksine başarı gereksinimi yüksek olmayan kişilerin de başarı durumlarından, başarılı olma ve başarılı olmama durumunun yarı yarıya olduğu zamanlarda çaba-uğraş içeren ortamlardan uzak durdukları bilinmektedir. Başarı gereksinimi düşük olan kişilerin kendileri için ya çok basit veya çok zorlu görevleri tercih ettikleri belirtilmektedir (Roberts, 1993; akt. Tiryaki, 2000).

Başarı gereksiniminin ana teması, bazı bireylerin başarıya dayalı aktivitelerden başarı sağlamaktan üst seviyede doyum aldıklarıdır. Fakat burada önem verilmesi gereken konu, “başarı” durumunun kişiden kişiye değişeceğidir. Sonuç olarak kişi kendi başarı davranışını belirlemekle sorumludur (Tiryaki, 2000).

Başarılı olmak için motivasyonun gücü sporda çok önemlidir. Eğer gerçekleştirilen aktivite sonunda bir başarı sağlanmışsa sevinme, mutlu olma, gurur duyma gibi pozitif duygu durumları ortaya çıkar. Başarılı olamama durumunda ise, kişi utanma, sinirlenme ve tatmin olamama gibi negatif duygu durumları gösterir. Başarı odaklı aktivitelerin amacı, pozitif duygu durumu sağlama ya da negatif duygu durumlarından uzak durmadır (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

2.4.3.Hedefi gerçekleştirme kuramı

Hedefi gerçekleştirme kuramı, sporcunun başarısı için kendi belirlediği hedeflerinin tespit edilmesinin gereğini vurgular (Doğan, 2004). Bu kuramı ilk defa ortaya koyan ve kullanan Nicholls'dır (1984). Başarı hedefi ego ve görev yönelimli olarak ikiye ayrılmaktadır. (Tiryaki, 2000).

Ego yönelimli başarı hedefinde, sporcu yarışma ortamıyla alakalı olarak kendi becerisiyle, rakip sporcuların becerisini karşılaştırır. Dolayısıyla başarı elde ettiğinde kendisini yetenekli, başarısız olduğunda ise kendisini “yeteneksiz” olarak kabul eder. Fakat başarılı olmanın doğrudan ve sadece yetenekli olmayla mı, ya da çaba göstermeyle mi alakalı olduğu açık değildir (Tiryaki, 2000).

Başarı hedefinde, sporcular amaçlarını kişisel performanslarına göre tespit ederler. Bu durumdaki sporcu kişisel performansını diğer sporcularla değil daha önceki müsabakalardaki performans düzeyiyle karşılaştırır. Önemli olan kişisel performans düzeyidir. Bu düzey öncekinden yüksekse bu durumu başarı olarak kabul eder. Rakibin kimliği ya da başarı derecesi önemsizdir (Doğan, 2004). Bu sebeple rakibin kimliği baskı yaratan bir etken oluşturmaz.

2.4.4. Yükleme kuramı

Yükleme kuramı Weiner (1976) tarafından geliştirilmiştir. Yükleme kuramı, güdülenmenin bilişsel kuramı olarak ta bilinir. Weiner’e göre başarılı ve başarısız olma ile alakalı yüklemeler, içsel-dışsal; tutarlı-tutarsız; kontrol edilebilir-kontrol edilemez yüklemeler olarak 3 boyutta sınıflandırılmıştır.

Yükleme kuramına göre, sporcular başarı ya da başarısızlıklarını çeşitli "nedenlere" bağlarlar. Başarı ya da başarısızlığın açıklanmasındaki bu nedenler aynı eylem içinde olan, bir başka ifade ile aynı anda kazanan bir sporcu ve kaybeden sporcuyla farklılıklar gösterebilir (Tiryaki, 2000).

2.5. Öz Yeterlilik

Öz yeterlilik, Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'nda (Sosyal Bilişsel Kuram) öne çıkan anahtar kavramdır ve Bandura bu kavramı ilk defa 1977'de “Self efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change” adlı çalışmasında kullanmıştır (Bıkmaz, 2004). “Self-efficacy belief “ Türkçe 'ye “yetkinlik beklentisi” ve “öz-

yeterlilik inancı” olmak üzere iki farklı çevirisi yapılmıştır (Bıkmaz, 2004; Keskin ve Orgun, 2006; Kuzgun, 2000; Özyürek, 1995).

Yapılan bu çeviriden dolayı bizde çalışmamızda self-efficacy kavramını öz yeterlilik olarak kullanmaktayız. Ayrıca çalışmamızda kullanılan ölçek genel öz yeterlilik ölçeği olarak belirlendiğinden dolayı tüm tez genelinde self-efficacy kavramını öz yeterlilik olarak kullanılmaktadır.

Öz yeterlilik yargıları dört temel kaynaktan elde edilen bilgilerden etkilenmektedir. Bandura (1986)’nın söylediği gibi bu kaynaklar insanları farklı seviyelerde etkiler. Öz yeterlilik, kişinin ne kadar kapasitesi olduğuyla ilgili inancı değil, kişinin kendi kapasitesine olan inancıdır. Bandura (1986, 1997 akt, Senemoğlu (2005) öz yeterliliğin gelişiminde etkili olan kaynakları aşağıdaki başlıklar altında açıklamışlardır:

1. Doğrudan deneyimler: Bireyin yeterlilik bilgisini en çok etkileyen kaynaklardır. Çünkü bireyin kendisinin başarabileceği şey ile ilgili en güvenilir gerçekleri sağlamaktadır ve başarılar bireyin kendisiyle ilgili yeterlilik inançlarını güçlü bir biçimde yapılandırır.

2. Dolaylı yaşantılar: Yeterlilik inançları, aynı zamanda dolaylı deneyimler aracılığıyla, becerilerin model alınması şeklinde kısmen etkilenmektedir. Buradan model alma, bireyin yeterlilik inançlarını etkileyen diğer bir kaynaktır.

Bireyin kendine benzer başka kişilerin başarılı ya da başarısız etkinlikleri, bireyin aynı etkinlikleri kendinin de başarabileceğine ya da başaramayacağına ilişkin yargısını güçlendirir (Senemoğlu, 2005).

3. Sözel ikna: Kişinin başarabileceğine veya başaramayacağına ilişkin teşvikler, nasihatler, öğütler değişik ölçülerde öz yeterlilik yargısını etkiler. Yapılan sözel iknaların inandırıcı ve kişinin kapasitesinin çok üzerinde olmaması gerekir. Eğer

kişinin kapasitesinin çok üzerinde olan sözel ikna kullanılırsa, bu durum kişi başarısız olduğunda kişiye zarar verecektir.

Bireyin başarabileceğine ya da başaramayacağına ilişkin teşvikler, nasihatler ve öğütler değişik ölçülerde öz yeterlik algısını etkiler (Senemoğlu, 2005). Bununla beraber sözel iknalar, gerçek bir deneyimle desteklenmedikçe etkili olma olasılığı yoktur. Bazı durumlardaki cesaretlendirmeler (örneğin “Bunu denemelisin, senin yapabileceğini biliyorum”) özellikle güvenilir bir birey ise, yeni bir iş için bireyin öz güvenini destekleyebilir (Stipek, 1998).

4. Psikolojik durum: Kişinin belli görevi başarma veya başarısız olma beklentisi öz yeterlilik algısını etkiler. Psikolojik durumdaki değişiklikler kişilerin yeterliliğini en az etkileyen kaynaktır. Müsabakada sporcular stres altındaysa, bu durum onların performanslarını etkileyecektir.

Öz yeterlilik algısı bireyin belirlediği bir amaç uğruna ne kadar çaba sarf edebileceği, engellere ne oranda ve kadar zaman direneceği, aynı zamanda olumsuz şartlarda ne derece farklılık sağlayabileceğinin belirlenmesinde olumlu katkı sağlar. Sonucun pozitif olacağı hissi ne denli güçlü olursa verilen çaba, gösterilen direnç o kadar çok olur (Pajares, 2002).

Bandura ve diğerleri (1980) öz-yeterliliği yüksek kişilerin karmaşık durumların üstesinden gelebilme, farklı problemleri çözebilme, negatif durumlarla karşılaştıklarında hemen pes etmeme, ısrarlı ve sabırlı olma, başarılı olmak için kendine güvenme, optimal düzeyde motivasyon ve görev için sürekli çaba gösterme, okulda ve mesleki yaşamlarında daha başarılı olma gibi özellikler; öz-yeterliliği düşük olan kişilerde ise, karşılaştıkları durumlarla başa çıkamama, umutsuz ve mutsuz olma, olumsuz durumlarla karşılaştıklarında kendilerini yetersiz hissetme, ilk denemelerinde başarılı olamazlarsa tekrar denemekten kaçınma, kendi çabalarının sonuç için çok etki etmeyeceğine inanma gibi özellikler bulunduğu belirtilmektedir.

Bandura'ya göre öz yeterlilik duygusu bireylerin elde ettikleri başarı durumlarından etkilenir. Başarılı olma öz yeterliliği artırırken başarısız olma öz yeterliliği azaltmaktadır. Ancak bir kez güçlü bir öz yeterlik duygusu sağlanmışsa başarısız olma durumundan kolayca etkilenmez. Bandura'nın kuramındaki ikinci motivasyon kaynağı hedeflerin belirlenmesidir. Belirlenen hedefler aynı zamanda edimin değerlendirmesinde ölçüt olarak kullanılır (Açıkgöz, 1996).

Öz yeterlilik, kişilerin hayatlarındaki durumlar üzerinde denetim sağlamak için ihtiyaç duyulan motivasyon, bilişsel kaynaklar ve hareketlerin, aktif hale getirilmesinde gereken yeteneklere olan inançlarla ilgilidir. Verilen görevde başarı sağlayabilmek için, birey gerekli becerilere sahip olmalıdır. Aynı zamanda istenen amaçlara ulaşmadaki olayların kontrolü için gerekli yetenekleri aktarabilen inançları da bulundurmalıdır. Kişinin öz yeterliliği değişen şartları idare edebilecek şekilde birbiriyle uyumlu bir şekilde hareket eden birçok alt yetenekten oluşmuştur. Bu yüzden, aynı becerilere sahip olan kişiler yeteneklerini ne derecede faydalı gerçekleştirdiklerine bağlı olarak farklı durumlar sergileyecektir. Kendine inanmayan kişiler birçok fırsatın sunulduğu ortamlarda bile kendilerini yetersiz görecektir (Morgil, seçken ve yücel akt; Varol, 2007).

Öz yeterlilik bireylerin becerileri hakkındaki kararlarını, düşüncelerini duygusal tepkilerini bilhassa çevresiyle ilişkide bulunduğu durumlarda etkilemektedir. Kendilerini yeterli görmeyen insanlar yerinde sayar ve var olan zor durumları olduğundan daha büyük hale getirirler. Bu durumun tersine kendilerini yeterli gören insanlar dikkatlerini toplayarak ortamın gerektirdiği şartlara göre davranışta bulunurlar (Schwarzer ve Fuchs 2005). Düşük öz yeterlilik hissi depresyon, kaygı ve çaresizlik oluşturur. Bazı kişilerde düşük öz saygı ve sınırdaki negatif duygu durumları da görülebilir. Diğer taraftan öz yeterliliği yüksek olan kişiler yüksek hedefler belirler ve ona göre hareket ederler. Gerçekleştirmek istedikleri daha öncesinde belirlenmiş durumdadır. Bireyler olumlu duygu ve düşünce meydana getiren davranışları örnek alırken, olumlu durumlara sebep olmadığını gözledikleri davranışları örnek almazlar (Senemoğlu, 2003).

Öz yeterlilik yetenekli olmayı değil, ama kişinin kendi kaynaklarına güvenmesine karşılık gelir. Bir durumla başa çıkmada yeterli becerileri olan, ancak öz yeterliliği düşük olan kişi, söz konusu becerilerini harekete geçiremeyecektir. Öz yeterlilik kavramı, gerçekleştirilmek istenen eylemi planlamayı, gereken becerilerin farkında olmayı, zor şartlarda elde edilecek kazançların gözden geçirilmesi sonucunda meydana gelen motivasyon düzeyi gibi durumları içerir. Güçlü bir öz yeterlilik başarı ve iyilik durumunun sağlanarak kişisel gelişim ve becerilerin çeşitlenmesine yardımcı olur. Sporcuların, sportif başarılar elde etmelerine imkân veren etmenlerden biri de yeterlilik inançlarıdır. Bandura'nın (1994), "kişinin belli bir görevi gerçekleştirme kapasitesine olan inancı" olarak tanımladığı öz yeterlilik, bireyin kendisinden beklenen rolleri yeterli nitelik ve nicelikte gerçekleştirebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Akt; Balcı, 2005).

Kişilerin belli görevi başarma ya da başarısız olma beklentisi öz yeterlilik algısını etkilemektedir. Algılanan yeterliliği yüksek olan kişi, herhangi bir işi başarabilmek için, yeterliliği düşük olan kişiye göre daha fazla çaba harcar, daha kararlı ve sebatkârdır. Aynı zamanda algılanan öz yeterliliği yüksek olan kişi herhangi bir şeyi denemekten, düşük olan kişiye göre daha az korkar (Senemoğlu, 2005).

Öz yeterlilik algısı, sporcunun motivasyonuna, mutluluğuna ve bireysel başarılar kazanmasına yardımcı olur. Bu yüzden kişiler davranışlarının beledikleri durumları getirebileceğine kendilerini inandırmazlarsa, davranışta bulunmak için daha düşük enerjiye sahip olurlar ve zor durumlar karşısında daha güçsüz olurlar. Öz yeterlilik algısı kişinin hayatının bütün boyutlarını yansıtmaktadır (Bandura, 2007).

Bandura, öz yeterlilik algısından etkilenen bu yönleri şu şekilde sıralamıştır;
 Bireyin peşinden gitmeyi seçtiği hedeflerin yönü,
 Verilen görevler için ne kadar çaba harcayacağı,
 Zorluklarla ve başarısızlıklarla karşılaşınca dayanacağı süre,
 Aksiliklere karşı esnekliği,
 Kendini engelleyen düşüncelere mi destekleyen düşüncelere mi sahip olacağı,
 Çevresel taleplerle uğraşırken ne kadar stres ve depresyon hissettiği,
 Gerçekleştirdiği başarıların seviyesi (Bandura, 1997).

Öz yeterliliğin, müsabaka döneminde sporcuların düşünce, motivasyon ve performans düzeylerine etki eden önemli olgudur. Sporcuların öz yeterliliği incelenirken; sorun çözücü olmak, etkin kararlar vermek, kendine güven duymak, inisiyatif sahibi olmak, kararlılık, risk almak, takım arkadaşlarını motive etmek, etkili iletişim kurmak ve stresi yararlı kılma becerileri sonucu ortaya çıkan verimlilik ele alınmaktadır (Çalık, 2003). Öz yeterliliği yüksek ve düşük olan sporcular arasında çalışma disiplini ve yeni yöntemler kullanmanın sportif başarıyı güçlü bir şekilde etkilediği ifade edilebilir. Korkmaz'a (2006) göre, kişinin belirli görevlerde başarılı ya da başarısız olma beklentisinde öz yeterlilik algısı etkilidir.

Öz yeterlilik algısı ne derece yüksek olursa, kişinin zor olan durumlara karşı kendisini toparlama çabası o kadar yüksektir. Öz yeterlilik algısı aynı zamanda, kişilerin herhangi bir etkinlikle meşgul olurken, kişisel olarak kazandıkları kaygı ve endişe durumlarını etkiler (Pajares ve Schunk, 2001). Bu özelliklere bakıldığında, öz yeterlilik algısı, kişinin kazanmış olduğu başarısında kuvvetli bir etki sağlamaktadır. (Duman, 2007).

Genel öz yeterlilik, bireyin genel olarak stresli ve zor olan hayat şartlarıyla baş edebilmesindeki yeterlik inancını belirtmektedir (Scholz ve Schwarzer, 2005). Aynı zamanda, kişilerin farklı alanlarda karşılaşabildiği mücadele etmesi zor veya daha önce karşılaşmadığı yeni durumlar karşısında gösterdiği öz güveni olarak da tanımlanmaktadır (Scholz ve diğerleri, 2002). Bireyin daha önceden yaşamış olduğu başarılı ve başarısız tecrübeleri onun genel öz yeterlik inancını ortaya koymakta ve bu özellik durumlar karşısında görel olarak süregendir (Chen, Gully ve Eden, 2004; Smith, Kass, Rotunda ve Schneider, 2006). Genel öz yeterlik bireyin birden fazla alanda gerçekleştireceği davranışları yordamaya yarayan, ölçülebilir bir özelliktir (Chen ve diğerleri,2001).

Genel özyeterlilik, bireyin kendi öz yeterlik inançlarının başka bir çeşididir. Genel özyeterlilik, bireylerin geniş bir çerçevede zor olan durumlarla başa çıkma yetenekleri hakkındaki inançlarını ortaya koyar (Luszczynska ve diğerleri, 2005). En

önemlisi, genel özyeterlilik, engellerin meydana gelmesiyle başa çıkmada dengeli bir bireysel yetkinlik hissiyatı sağlar (Luszczynska ve diğerleri, 2005).

2.6. Buz Hokeyi

Buz hokeyi, aralıklı aktivitelere sahip, vücut teması ve koruyucu ekipmanlar içeren, hokey sopası ile oynanan yüksek güç gerektiren bir kış sporudur (Burr, Jamnik ve Baker, 2008). Kış sporlarından biri olan buz hokeyi, geçmişten günümüze kadar spor kavramının yenilikçi yapısı içerisinde birçok değişime uğramıştır. Bu yenilikçi yapı içerisinde değişim ve gelişime uğrayan buz hokeyi sporu hakkında birçok tanım yapılmıştır. Yapılan bu tanımlar doğrultusunda;

Buz hokeyi kapalı bir alanda, buz pateni giyen ve ince uçlu sopa kullanarak sert bir kauçuğun kaleci karşısında hareket ettirerek gol atmak ve rakibin gol atmasını engellemek amacıyla altı oyuncudan oluşan iki takım arasında oynanan oyundur (Zeisler, 2013). Buz hokeyi pak'ın (oyun topunun) mümkün olduğunca daha fazla sayı elde etmek ve 2 takımında birbirleri karşısında kalelerine gol atmaya çalışması olarak ifade edilir (Hance ve Farrukh, 2015).Buz hokeyi, yüksek güç ve dayanıklılık gerektiren yüksek yoğunluk içeren bir spordur (Nightingale, 2014).

Buz hokeyi karşılaşmaları, buz üzerinde her takımdan 6 oyuncudan oluşan, toplamda 60 dakikalık ve 3 devreden oluşmaktadır. Bunların 3'ü hücum, 2'si savunma, 1'i kaleci olarak bilinmektedir (Dolphin, 2010)

Buz hokeyi karşılaşmalarında bir hakem, iki çizgi hakemi, bir zaman hakemi, bir sayı hakemi, iki kale hakemi, iki ceza hakemi ve bir de video kale hakemi görev yapmaktadır (Morpa, 1990).

2.6.1. Türkiyede Buz Hokeyi

Türkiye’de gerçek anlamda ilk ciddi buz hokeyi antrenmanları, Amerikalı Subay Glenn Brown (Buz Hokeyi Antrenörü) önderliğinde, Türkiye’nin ilk buz pisti Ankara Atatürk Buz pistinde 1983 yılında başlamıştır. Ülkemizde buz hokeyinin gelişmesinde atılan en ciddi adım ise, Belpa Buz Pateni tesisi çatısı altında ilk buz pateni okulunun açılmasıdır. 1989 yılında Kayak Federasyonuna bağlı olarak ilk resmi çalışmalar başlamıştır. 1991 yılında buz hokeyi, Kayak Federasyonundan ayrılarak, Buz Sporları Federasyonu çatısı altına girmiştir. Türkiye, 1991 yılında Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu’na (IIHF) bağlanmıştır (Paslı, 2001). Ülkemizde buz hokeyinin gelişmesinde atılan en ciddi adım ise Belpa Buz Pateni tesisi çatısı altında ilk buz hokeyi okullarının açılmasıdır. Glenn BROWN’un yetiştirdiği Fahri BASLI ve Cüneyt KOZAN bu kursları başlatarak milli buz hokeyi sporcularımızın ilk defa buza adım atmalarını sağlamışlardır (Paslı, 2002).

Buz hokeyi milli takımımız ilk kez Güney Afrika’da düzenlenen Buz Hokeyi Dünya Şampiyonası C grubuna katılmıştır. İlk milli maçlarını kaybetmiş olmalarına rağmen, Dünyaya Türkiye’de buz hokeyi oynandığı gösterilmiştir (Paslı, 2002).

Buz Hokeyi Federasyonunun 7 ilde 30 Buz Hokeyi Spor Kulübü, buna bağlı olarak toplam 1196 lisanslı sporcu bulunmaktadır. Didi Süper Ligi, 1. Lig, Kadınlar Ligi, Genç kadınlar ligi, Genç erkekler ligi, minikler ligi kuran Buz Hokeyi Federasyonu branşın ülke genelinde yayılması için çaba sarf etmekte, ayrıca uluslararası buz hokeyi faaliyetlerine ev sahipliği yapmaktadır (<http://bilgibankasi.tbhf.org.tr>).

2.7. Yurt Dışı Araştırmaları

Edward ve Vancet yaptıkları çalışmada sübjektif ve objektif yarış sonuçlarının içsel motivasyona etkisinin olup olmadığını incelemişlerdir. Yarışma basketbolda şut atma yarışmasıdır. “Yapılan bu çalışmada kazananların, kaybedenlerin, düşük ve yüksek başarı oranındaki sporcuların içsel motivasyonları çeşitli ölçüm yöntemleri

kullanılarak karşılaştırılmıştır. Sonuçların gösterdiğine göre kazananların ve başarılı sporcuların içsel motivasyonlarının kaybeden ve düşük başarı oranına sahip sporculardan daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte birçok fark analizinin gösterdiğine göre önemli farklılıklar düşük ve yüksek başarı oranına sahip sporcular arasında daha belirgin bulunmuştur. Özellikle; yüksek başarı oranına sahip sporcuların sıkı çalışarak, daha yarışçı olarak ve fazladan çalışmayı severek kendilerini motive ettikleri açıklanmıştır (Edward ve Vancet, 1989).

Miller ve diğerleri tarafından (1992) Buz hokeyi sporcularında motivasyon ve öz yeterlilik arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma yüksek performans gösteren erkek sporcular arasında yapılmıştır. Literatürde bulunan bazı çalışmalarda motivasyon ve öz yeterlilik arasında pozitif lineer ilişki bulunmasına rağmen, bu çalışmada motivasyon ve öz yeterlilik arasında ilişki bulunamamıştır.

Khan ve Haider (2011), Sporda başarı motivasyonu ve yarışma kaygısı ilişkisini incelemiştir. Araştırmaya Aligarh'ın kuzey bölgesinde üniversiteler uluslararası düzeyde yarışmalara katılan ve turnuvalardan rastgele seçilen 20 Badminton sporcusu katılmıştır. Sonuç olarak başarı motivasyon düzeyi sürekli kaygı arasında anlamlı bir negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Başarı motivasyon düzeyinin artması ya da azalmasını gösteren bu çalışmada kaygı düzeyinin artması ya da azalması üzerine etki yapmıştır.

Yarışma durumunun iç motivasyona etkileri sosyal ve spor psikolojisi literatüründe birçok kere araştırmalarla gösterilmiştir. Direk yarış durumlarında, yani bir rakibe karşı yarış durumunda galip durumdakilerin içsel motivasyonlarında artma gözlenirken, yenik durumdakilerin içsel motivasyonlarında düşme gözlenmiştir (Vancet ve Edward, 1989).

Salanova, Peiro ve Schaufeli (2002), İspanya'daki kamu şirketlerinde ve özel şirketlerde çalışan 407 kişiyle çalışarak, öz-yeterliliğin tükenmişlik ve iş talep-kontrol modeli üzerindeki aracılık etkisini incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre, genel öz-yeterlilik ile tükenmişlik arasında düşük fakat negatif bir korelasyon elde edilmiştir.

Tükenmişliğin boyutları öz-yeterliğin boyutlarıyla önemli ve negatif düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Lee (1988) Amerika'da 96 bayan hokeyci üzerinde öz yeterlilik, hedef belirleme ve takım performansı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, takımların kazanma ve kaybetme yüzdelerini incelemiştir. Öz yeterliğin takımın kazanma yüzdesiyle güçlü bir ilişki içinde olduğunu, takımın hedef belirlemesinin kazanma yüzdeleri üzerinde güçlü öz yeterlik seviyesinden daha güçlü direkt etkiye sahip olduğunu bulmuştur. (Feltz ve Lirgg 2001).

Miller (1993) Kanada'da 84 kulüp düzeyinde yüzücü üzerinde öz yeterliği, beceri düzeyini ve motivasyonun yüzme performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Ayrıca öz yeterlik ve motivasyon arasındaki ilişkiyi de bakmıştır. Yüksek öz yeterliğe sahip yüzücülerin düşük olanlara oranla daha hızlı yüzdüklerini bulmuştur. Beceri seviyesinin veya motivasyonun performans üzerinde etkisi olmadığını saptamıştır. Ayrıca öz yeterlikle motivasyon arasında da negatif yönde bir ilişki belirlemiştir.

Frederic ve ark, (1996), motivasyon ve elit performansı üzerine yaptıkları çalışmalarında içsel ve dışsal motivasyonu incelemiştir. Araştırmaya 63'ü erkek 35'i kadın toplam 98 üst düzey Bulgar sporcu katılmıştır. Sonuçlar az başarılı atletlerle karşılaştırıldığında daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca kadın sporcuların içsel motivasyonlarının erkek sporculara oranla daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

2.8. Yurt İçi Araştırmaları

Cengiz ve arkadaşları (2012), Taekwondo sporcularının algıladığı liderlik özellikleri ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi adlı çalışmalarında sporcuların öz yeterlik durumları ile liderlik özelliği arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Bu ilişkide sporcuların öz yeterlik durumu artarken liderlik özelliği de artmakta veya öz yeterlik durumu azalırken liderlik özelliğinin azaldığı anlaşılmaktadır.

Er ve arkadaşları (2003), sporda başarı motivasyonunun cinsiyet durumlarına göre karşılaştırılması üzerine yaptıkları çalışmada, bayanların ve erkeklerin güç gösterme güdülerinin birbirlerine göre farklılaştığını, başarıya yaklaşma güdüsünün bayan ve erkeklerde değişmediğini, başarısızlıktan kaçınma güdüsünde ise bayan ve erkeklerde değişmediğini tespit etmişlerdir.

Ünver (2016), Beden eğitimi ve spor yüksek okulunda öğrenim gören öğrencilerin genel öz yeterlik inançları ile müzik, dans ve oyun derslerine ilişkin motivasyon düzeylerinin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada, öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkeklerin öz yeterlik düzeylerinin kadınlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Öztürk ve Şahin (2007), Bursa’da yaptıkları çalışmada 9–13 yaş grubunda spor yapan ve yapmayan bireyleri öz yeterlikleri bakımından karşılaştırmışlardır. Çalışmada spor yapan grup bireysel ve takım sporları bakımından da karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak çalışmada takım sporu yapan ve spor yapmayanlar arasında öz yeterlik bakımından anlamlı farklılık bulunmuş, ayrıca takım sporu yapan kızların erkeklere oranla daha fazla öz yeterliğe sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Yaman ve ark, (2001), Türkiye 1. ligindeki müsabık voleybolcu, hentbolcu ve futbolcu bayanlar arasındaki başarı motivasyon farklılıklarının belirlenmesi üzerine yapmış oldukları çalışmada, “güç gösterme güdüsü” ve “başarıya yaklaşma güdüsünün” kadın hentbolcularda yüksek olduğu ve başarısızlıktan kaçınma güdüsünün kadın voleybolcular ile kadın futbolcularda yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Aslan (2000), Türkiye profesyonel 1. 2. ve 3. Ligi amatör takımların başarı motivasyonu farklılıkları ve sportif tecrübe dağılımları üzerine, yapmış olduğu çalışmasında, 1. Lig futbolcularının 2. ve 3. Lig futbolcularından daha yüksek güç gösterme güdüsüne sahip oldukları, 2. ve 3. Lig futbolcularının güç gösterme güdülerini arasında farklılıklar bulunmadığı ve profesyonel futbolcuların, amatör futbolculardan daha yüksek güç gösterme güdüsüne sahip olduklarını bulmuştur. Yine aynı çalışmada 1. Lig futbolcularının 2. ve 3. Lig futbolcularından daha yüksek başarıya yaklaşma

güdüsüne sahip oldukları, 2. ve 3. Lig futbolcularının başarıya yaklaşma güduları arasında farklılık olmadığı, profesyonel futbolcuların ise amatör futbolculardan daha yüksek başarıya yaklaşma güdüsüne sahip oldukları belirtilmiştir. Başarısızlıktan kaçınma güdüsünün ise profesyonel futbolcularda, amatörlere oranla daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Aktaş ve arkadaşları (2006), profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyon düzeyinin cinsiyetler açısından karşılaştırılmasını üzerine yapmış oldukları çalışmada, amaçları basketbol sporu ile profesyonel olarak uğraşan sporcuların, spora özgü başarı motivasyonu düzeylerinde cinsiyetler açısından farklılık olup olmadığını tespit etmektir. Araştırmaya, 2002-2003 yılı Türkiye basketbol 1. ve 2. liginde yer alan takımlarda oynayan, 39 kadın, 44 erkek toplam 83 sporcu katılmış. Değerlendirme sonucunda, erkekler ve kadınlar arasında “güç gösterme güdüsü” ve “başarıya yaklaşma güdülerinde” anlamlı fark bulunmuş, başarısızlıktan kaçınma güdüsünde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Engür (2002), elit sporcularda başarı motivasyonunun, durumluk kaygı düzeylerine etkisi, konulu bir çalışma yapmıştır. Cinsiyete göre durumluk kaygı düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırmaya katılan kadın sporcuların başarı güdülenmesinin “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt ölçeğine ilişkin ortalama puanları erkek sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Erkek ve kadın sporcuların millilik durumlarına göre “durumluk kaygı” ve başarı güdülenmesinin, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda aldıkları ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Takım sporu yapan sporcular ile bireysel spor yapan sporcuların “durumluk kaygı” ve “başarı güdülenmesi”, “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Türkmen (2005), profesyonel ve amatör erkek futbolcuların sporda başarı motivasyonu ve başarı gereksinimi düzeylerini belirlemek üzerine yaptığı çalışmada, İzmir ve Manisa ilindeki profesyonel ve amatör erkek futbolcular ve bağımsız değişkenler arasındaki “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü” ve

“başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Tecrübeli futbolcuların güç gösterme güdüsü, evli futbolcuların güç gösterme güdüsü, üniversite öğrenimi görmüş futbolcuların “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” yüksek bulunmuştur. Kulübünden elde ettiği gelir düzeyi yüksek olan futbolcuların “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü”, aylık geliri fazla olan futbolcuların ise “güç gösterme güdüsü” ve “başarıya yaklaşma güdüsü” yüksek bulunmuştur.

Abakay ve Kuru (2013), Kadın futbolcularda antrenörle iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu ilişkisi üzerine yaptıkları çalışmalarına, 2007-2008 futbol sezonunda Ankara bölgesinde faal olan kadın futbolcular katılmıştır. Çalışmada kadın futbolcuların iletişim düzeyleri ve başarı motivasyon düzeyleri karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak kadın futbolcuların antrenörlerle iletişim düzeyleri ile “başarıya yaklaşma” ve “güç gösterme güdüsü” arasında pozitif anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Çam ve arkadaşları (2003) sportif performans motivasyonunun elit sporcularda ve takımlarda, diğer oyuncu ve takımlara göre daha yüksek olacağı varsayımını araştırmaları sonucunda; sportif performans motivasyonunun elit sporcularda ve takımlarda, diğer 67 oyuncu ve takımlara göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bunun sonucunda da performans motivasyonu yüksek olan sporcuların performansı da yüksek olacaktır demişlerdir.

Zafer ve ark (2006), profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyon düzeylerinin cinsiyetler açısından karşılaştırılması üzerine yaptıkları çalışmalarında, profesyonel basketbolcuların cinsiyetlere göre güç gösterme güdüsüne ilişkin, erkek basketbolcuların güç gösterme güdüsü puanları, bayan basketbolcuların güç gösterme güdüsü puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Erkek basketbolcuların başarıya yaklaşma güdüsü puanları, kadın basketbolcuların puanlarından daha düşük çıkmıştır. Basketbolcuların cinsiyetler açısından motivasyon düzeylerinde, başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Uğur ve Kuru (2010), profesyonel ve amatöre futbolcuların statü değişkeni açısından başarı motivasyonu farklılıkları üzerine yaptıkları çalışmada, statü farklılığına göre güç gösterme güdüsü alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır. Profesyonel futbolcuların güç gösterme güdüsü ortalamaları amatör futbolcuların ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda amatör futbolcular lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda, profesyonel futbolcuların ortalaması, amatör futbolcuların ortalamasından daha yüksek bulunmuştur.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri; “çok sayıda elemanlardan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar 1994).

3.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini 2017-2018 sezonunda Türkiye Buz Hokeyi Liginde oynayan 18 yaş üzeri kadın ve erkek (420 sporcu) buz hokeyi sporcusu oluşturmaktadır. Buz Hokeyi Federasyonunun sitesinde mevcut olan takım listeleri esas alınarak araştırmanın evreni belirlenmiştir. Farklı büyüklükteki evrenler için %95 kesinlik düzeyine göre 500 kişilik evrende örneklem 217 kişi olarak belirtilmektedir (Balcı,2001).

2017-2018 sezonunda Buz Hokeyi Liginde 18 yaş üstü buz hokeyi oynayan ve Genel Öz Yeterlilik ve Spora Özgü Başarı Motivasyonu ölçeğini tamamlayan 115 kadın, 95 erkek buz hokeyi sporcusu olmak üzere toplam 210 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan buz hokeycilerin demografik bilgileri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. 1. Buz Hokeyi Sporcularının Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş aralığı	N	%
18-21 yaş	132	62,9
22-25 yaş	40	19,0
26-29 yaş	19	9,0
30 yaş ve üzeri	19	9,0

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin yaşlarına göre dağılımlarına bakıldığında; 18-21 yaş arası %62,9, 22-25 yaş arası %19,0, 26-29 yaş arası %9,0 30 yaş ve üzeri %9,0 şeklinde olduğu görülmüştür

Tablo 3. 2. Buz Hokeyi Sporcularının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim durumları	N	%
Spor lisesi	15	7,1
Özel lise	57	27,1
Anadolu Lisesi	98	46,7
Meslek lisesi	40	19,0

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında; spor lisesi %7,1, özel lise %27,1, Anadolu lisesi %46,7, meslek lisesi %19,0 şeklinde dağılım gösterdiği görülmüştür.

Tablo 3. 3. Buz Hokeyi Sporcularının Hizmet Yılına Göre Dağılımı

Buz hokeyi lisanlı yılları	N	%
1-3 yıl	65	31,0
4-6 yıl	35	16,7
7-9 yıl	45	21,4
10 yıl ve üzeri	65	31,0

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin branşlarında lisanslı spor yapmalarına göre dağılımlarına bakıldığında 1-3 yıl arası %31,0, 4-6 yıl arası %16,7, 7-9 yıl arası %21,4, 10 yıl ve üzeri %31,0 olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 4. Buz Hokeyi Sporcularının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyetleri	N	%
Kadın	115	54,8
Erkek	95	45,2
Toplam	210	100,0

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında %54,8'inin kadın, %45,2'sinin erkek olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 5. Buz Hokeyi Sporcularının Millilik Durumlarına Göre Dağılımı

Millilik durumu	N	%
Milli sporcu değil	126	60,0
1-3 yıldır milli sporcu	41	19,5
4-6 yıldır milli sporcu	26	12,4
7-9 yıldır milli sporcu	11	5,2
10 yıl ve üzeri sporcu	6	2,9

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin millilik durumlarına göre dağılımına bakıldığında; milli buz hokeyci olmayan %60, 1-3 yıl arası milli sporcu olan %19,5, 4-6 yıl arası milli sporcu olan %12,4, 7-9 yıl arası milli sporcu olan %5,2, 10 yıl ve üzeri milli sporcu olan %2,9 şeklinde olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği” ve “Genel Öz Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1.Spora özgü başarı motivasyonu ölçeği

Willis (1982) tarafından geliştirilen Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da Tiryaki ve Gödelek tarafından yapılan (1997) "Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinde toplam 40 ifade yer almakta ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte bulunan ifadeler 5'li derecelendirme seçenekleri ile likert türü ölçeğe göre düzenlenmiştir. Buradaki derecelendirmeler "Hiç katılmıyorum'dan (1), "Tamamen katılıyorum'a (5) doğru sıralanmıştır. Ölçeğin alt boyutları; "Güç Gösterme Güdüsü" 12, "Başarıya Yaklaşma Güdüsü" 17, "Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü" 11, madde ile yer almıştır. Buna göre ölçeğin "Güç Gösterme Güdüsü" ve "Başarıya Yaklaşma Güdüsü" alt boyutlarından elde edilen puanların yüksekliği; sporcunun ilgili motivasyon boyutlarında motivasyonunun yüksek olduğunu, düşük puan ise tam tersi bir durumu göstermektedir. "Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü" alt boyutundan alınan yüksek puan ise sporcunun başarısız olma korkusunun ve stresinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

3.3.2. Spora özgü başarı motivasyon ölçeğinin güvenilirlik çalışması

Ölçeğin geneli için yapılan güvenilirlik çalışması (iç tutarlılık katsayısı) aşağıda belirtilmiştir.

	Cronbach's Alpha (Cr u)
Başarı Motivasyon Ölçeğinin Bütününe İlişkin İç Tutarlılık Katsayısı	,752

Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısının "0,40" ın altında olması ölçeğin "güvenilir olmadığını" , "0,40-0,59" arası "düşük güvenilirlikte", "0,60-0,79" arasında "güvenilir" ve "0,80-1,00" arasında "yüksek güvenilirlikte" olduğunu ifade etmektedir (Tezbaşaran, 1997). Güvenilirlik çalışmasında görüldüğü gibi Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeğinin bütününe ilişkin iç tutarlık katsayısının, 0,752 yani güvenilir olduğu saptanmıştır.

3.3.3.Genel öz yeterlilik ölçeği

Schwarzer (2005) tarafından geliştirilen Türkiye’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da Yıldırım tarafından yapılan (2010) “Genel Öz Yeterlilik Ölçeğinde toplam 17 ifade yer almaktadır. Ölçeğin “sizi ne kadar tanımlıyor?” sorusuna beş dereceli olarak “hiç”(1) ve “çok iyi”(5) yanıtları arasında değişen likert formatındaki hali kullanılmıştır. Ölçekteki 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16 ve 17. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek toplam puanı 17-85 arasında değişebilmektedir; puanın artması öz yeterlilik inancının arttığını göstermektedir.

3.3.4 Genel öz yeterlilik ölçeğinin güvenilirlik çalışması

Ölçeğin geneli için yapılan güvenilirlik çalışması (iç tutarlılık katsayısı) aşağıda belirtilmiştir.

	Cronbach’s Alpha (Cr u)
Genel Öz Yeterlilik Ölçeğinin Bütününe İlişkin İç Tutarlılık Katsayısı	,828

Cronbach’s Alfa iç tutarlılık katsayısının “0,40” ın altında olması ölçeğin “güvenilir olmadığını” , “0,40-0,59” arası “düşük güvenilirlikte”, “0,60-0,79” arasında “güvenilir” ve “0,80-1,00” arasında “yüksek güvenilirlikte” olduğunu ifade etmektedir (Tezbaşaran, 1997). Güvenilirlik çalışmasında görüldüğü gibi Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeğinin bütününe ilişkin iç tutarlık katsayısının, 0,828 yani yüksek güvenilirlikte olduğu saptanmıştır.

3.4.Verilerin Toplaması

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeyi sporcularına “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği” (Ek: 1) ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (Ek: 2) uygulanmıştır. Araştırmaya 2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan 210 buz

hokeyi sporcusu katılmıştır. Araştırmanın amacı ve önemi buz hokeyi sporcularına açıklandıktan sonra spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik ölçeğini cevaplamaları istenmiştir. Araştırmaya katılan buz hokeyi sporcularına ölçekler uygulanmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde kişisel bilgilerin aritmetik ortalaması alınarak frekans (f) ve yüzde (%) analizi ölçeğin güvenilirliği için ise Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığına, grup büyüklüğü 50'nin üzerinde olduğu için Kolmogorov Smirnov testi ile bakılmıştır (Büyüköztürk, 2011). Kolmogorov Smirnov testi sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Grup ortalamaları arasındaki farkları karşılaştırmak için Tek Yönlü Varyans analizi (One Way Anova) yapılmıştır. Cinsiyetler arasındaki başarı motivasyon düzeyi ve genel öz yeterlilik farklılığını belirlemek için t-testi uygulanmıştır. Başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilikleri arasında ilişki için Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular

Buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterliliklerinin belirlenmesinde 5'li likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Başarı motivasyonu ölçeğine verilen cevapların genel ortalaması $\bar{X} = 3,83$ ve genel öz yeterlilik ölçeğine verilen cevapların ortalaması $\bar{X} = 3,40$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin seçenekleri, bunların sınırları ve verilen ağırlıklar aşağıdaki gibidir (Karasar, 1994).

Verilen Ağırlık	Seçenek	Sınır
1	Hiçbir zaman	1,00 -1,79
2	Çok az	1,80 -2,59
3	Bazen	2,60 -3,39
4	Oldukça fazla	3,40 -4,19
5	Her zaman	4,20 -5,00

Bu bölümde araştırma alt problemlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

1. Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 4. 1. Buz hokeyi sporcularının cinsiyetlerine göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin t-Testi analiz sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Başarı motivasyonu geneli	Kadın	115	3,429	,32411	208	,860	,391
	Erkek	95	3,386	,40523			
Güç gösterme güdüsü	Kadın	115	3,450	,40099	208	-,578	,564
	Erkek	95	3,488	,56423			
Başarıya yaklaşma güdüsü	Kadın	115	3,396	,40461	208	1,133	,259
	Erkek	95	3,328	,46678			
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	Kadın	115	3,456	,40342	208	1,505	,134
	Erkek	95	3,362	,50416			
Genel öz yeterlilik	Kadın	115	3,989	,52903	208	4,055	,000*
	Erkek	95	3,657	,66016			

Tablo 4.1’de 2017-2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin cinsiyetlerine göre spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterlilikleri belirlenmiştir. Yapılan t-testi analizi sonucunda, 2018 sezonunda buz hokeyi liglerinde oynayan kadın ve erkek buz hokeyi sporcuları arasında başarı motivasyonu düzeylerinde hiç bir alt boyutta .05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamakla birlikte “başarı motivasyonu geneli” “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” ve “başarıya yaklaşma güdüsü”

alt boyutunda kadın buz hokeycilerin başarı motivasyonun erkek buz hokeycilere oranla yüksek olduğu, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda erkek buz hokeycilerin başarı motivasyonun ($\bar{X} = 3,488$) kadın buz hokeycilere ($\bar{X} = 3,450$) oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan t-testi analizi sonucunda, buz hokeycilerin genel öz yeterlilik düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı fark olduğu saptanmıştır [$t(208) = 4,055$, $p < 0,05$]. Kadın buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinin ($\bar{X} = 3,989$) erkek buz hokeycilere ($\bar{X} = 3,657$) oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Buz hokeyi sporcularının başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 4. 2. Buz hokeyi sporcularının yaşlarına göre başarı motivasyon ve genel öz yeterliliklerine ilişkin tek yön anova analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)
Başarı motivasyonu geneli	18-21	3,4341	,530	3	,177	1,349	,260	-
	22-25	3,3144	26,979	206	,131			
	26-29	3,3803	27,509	209				
	30 ve üzeri	3,4711						
Güç gösterme güdüsü	18-21	3,4760	,905		,302	1,310	,272	-
	22-25	3,3583	47,428		,230			
	26-29	3,4912	48,333					
	30 ve üzeri	3,6140						
Başarıya yaklaşma güdüsü	18-21	3,4100	,811		,270	1,444	,231	-
	22-25	3,2574	38,574		,187			
	26-29	3,3003	39,386					
	30 ve üzeri	3,3560						
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	18-21	3,4256	,296		,099	,477	,699	-
	22-25	3,3545	42,612		,207			
	26-29	3,3828	42,908					
	30 ve üzeri	3,4928						
Genel öz yeterlilik	18-21	3,8075	1,243		,414	1,103	,349	-
	22-25	3,8353	77,391		,376			
	26-29	4,0805	78,633					
	30 ve üzeri	3,8266						

Tablo 4.2.'de görüldüğü gibi 2017 -2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin yaşlarına göre başarı motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda yapılan varyans analizi sonucunda ortalamalar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır [$F(3,206)=1,349$, $p>0,05$]. İstatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamakla birlikte güç gösterme güdüsü alt boyutunda, 30 yaş ve üzeri buz hokeycilerin başarı motivasyon düzeyleri, ($\bar{X} =3,6140$) 26-29 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,4912$) başarı motivasyon düzeyinden, 18-21 yaş arası buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon düzeyleri, 22-25 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,3583$) başarı motivasyon düzeylerinden daha yüksektir.

Başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda, 30 yaş ve üzeri buz hokeycilerin başarı motivasyon düzeyleri, ($\bar{X} =3,3560$) 26-29 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,3003$) başarı motivasyon düzeyinden, 18-21 yaş arası buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon düzeyleri ($\bar{X} =3,4100$) 22-25 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,2574$) başarı motivasyon düzeylerinden daha yüksektir. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyunda, 30 yaş ve üzeri buz hokeycilerin başarı motivasyon düzeyleri, ($\bar{X} =3,4928$) 26-29 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,3828$) başarı motivasyon düzeyinden, 18-21 yaş arası buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon düzeyleri, ($\bar{X} =3,4256$) 22-25 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,3545$) ve 26-29 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,3828$) başarı motivasyon düzeylerinden daha yüksektir.

Araştırmaya katılan buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde ise yapılan varyans analizi sonucunda da, ortalamalar arasında 05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır [$F(3,206)=1,103$, $p>0,05$]. Buz hokeyi sporcularının genel öz yeterliliklerinde, 26-29 yaş arası buz hokeyi sporcularının genel öz yeterlilikleri, ($\bar{X} =4,0805$) 22-25 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,8353$) genel öz yeterliliklerinden, 30 yaş ve üzeri buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,8266$) genel öz yeterliliklerinden ve 18-21 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,8075$) genel öz yeterliliklerinden daha yüksektir. 22-25 yaş arası buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} =3,8353$) genel öz yeterlilikleri, 18-21 yaş arası buz hokeyi sporcularının

($\bar{X} = 3,8075$) ve 30 yaş ve üzeri buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,8266$) genel öz yeterliliklerinden daha yüksektir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Buz hokeyi sporcularının başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri milli olma yılına göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 4. 3. Buz hokeyi sporcularının milli olma yılına göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Alt boyutlar	Gruplar	$\bar{X}$	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Fark (LSD)
Başarı	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,402	,385	3	,128	,974	,406	-
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,473	27,124	206	,132			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,419	27,509	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	3,298						
Güç Gösterme	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,448	,252	3	,084	,360	,782	-
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,526	48,081	206	,233			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,435	48,333	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	3,514						
Başarıya	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,369	,948	3	,316	1,693	,170	-
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,439	38,438	206	,187			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,371	39,386	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	3,159						
Yaklaşma	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,402	,548	3	,183	,888	,448	-
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,467	42,360	206	,206			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,475	42,908	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	3,278						
Güdü	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,402	,548	3	,183	,888	,448	-
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,467	42,360	206	,206			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,475	42,908	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	3,278						
Başarısızlıktan	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,402	,548	3	,183	,888	,448	-
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,467	42,360	206	,206			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,475	42,908	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	3,278						
Genel Öz	1-3 yıldır Milli Sporcu	3,830	5,189	3	1,730	4,851	,003	d>b, ,a,c
	4-6 yıldır Milli Sporcu	3,990	73,445	206	,357			
	7-9 yıldır Milli Sporcu	3,486	78,633	209				
	10 Yıl ve Üzeri Milli Sporcu	4,083						

a) 1-3 Yıldır Milli b) 4-6 Yıldır Milli c) 7-9 Yıldır Milli d) 10 Yıl ve Üzeri Milli

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi 2017 -2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin milli olma sayılarına göre başarı motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda yer alan sorulara ilişkin puan ortalamaları üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda ortalamalar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Araştırmaya katılan buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde ise yapılan varyans analizi sonucunda ortalamalar arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır [$F(4,205)=4,094$, $p<0,05$]. Buz hokeycilerin Genel öz yeterliliklerinde, 1-3 yıl arasında milli sporcu olan buz hokeycilerin genel öz yeterlilikleri, ($\bar{X} =3,830$) 7-9 yıl arasında milli olan buz hokeycilere ($\bar{X} =3,486$) göre daha yüksektir. 10 yıl ve üzeri milli sporcu olan buz hokeycilerin genel öz yeterlilikleri ($\bar{X} =4,083$) 4-6 yıl arasında milli sporcu olan buz hokeycilere göre ($\bar{X} =3,990$) daha yüksektir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Buz hokeyci sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri spor yapma yılına göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 4. 4. Buz hokeyi sporcularının spor yapma yıllarına göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Yapma Yılı	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Başarı Motivasyonu geneli	1-3 yıldır	65	3,388	,41224		,860	
	4-6 yıldır	35	3,422	,34234		,842	
	7-9 yıldır	45	3,411	,39595			,948
	10 yıl ve üzeri	65	3,423	,29846			
Güç Gösterme Güdüsü	1-3 yıldır	65	3,442	,50667		-,578	
	4-6 yıldır	35	3,452	,40184		-,560	
	7-9 yıldır	45	3,400	,54547			,410
	10 yıl ve üzeri	65	3,547	,44463			
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	1-3 yıldır	65	3,370	,46652		1,133	
	4-6 yıldır	35	3,388	,44530	3	1,138	
	7-9 yıldır	45	3,384	,45107	206		,929
	10 yıl ve üzeri	65	3,337	,38884	209		
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	1-3 yıldır	65	3,356	,45775		1,505	
	4-6 yıldır	35	3,441	,43214		1,473	
	7-9 yıldır	45	3,466	,52245			,619
	10 yıl ve üzeri	65	3,421	,41022			
Genel Öz Yeterlilik	1-3 yıldır	65	3,752	,61180		4,055	
	4-6 yıldır	35	3,916	,60919		3,972	
	7-9 yıldır	45	3,768	,62170			,262
	10 yıl ve üzeri	65	3,933	,60656			

Tablo 4.4'de görüldüğü gibi 2017 -2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin spor yapma yıllarına göre başarı motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda yer alan sorulara ilişkin puan ortalamaları üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda ortalamalar arasında. 05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır

[F (3,206) =,860, p>0,05]. İstatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamakla birlikte güç gösterme güdüsü alt boyutunda, 10 yıl ve üzeri lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,5474$) başarı motivasyon düzeyi 7-9 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,4000$) başarı motivasyon düzeyinden, 4-6 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,4524$) başarı motivasyon düzeyi, 1-3 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,4423$) başarı motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda, 7-9 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,3843$) başarı motivasyon düzeyleri, 10 yıl ve üzeri lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,3376$) başarı motivasyon düzeyinden 4-6 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,3882$) başarı motivasyon düzeyleri, 1-3 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,3701$) başarı motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda, 7-9 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,4667$) başarı motivasyon düzeyleri, 10 yıl ve üzeri lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,4210$) başarı motivasyon düzeyinden, 4-6 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,4416$) başarı motivasyon düzeyleri, 1-3 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,3566$) başarı motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Araştırmaya katılan buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde de yapılan varyans analizi sonucunda da ortalamalar arasında. 05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır [F(3,206)=4,055 p>0,05]. Buz hokeyi sporcularının genel öz yeterliliklerinde, 10 yıl ve üzeri lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,9339$) genel öz yeterlilikleri, 7-9 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,7686$) genel öz yeterliliklerinden, 4-6 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,9160$) genel öz yeterlilikleri, 1-3 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,7520$) genel öz yeterliliklerinden, daha yüksektir. 4-6 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,9160$) genel öz yeterlilikleri, 7-9 yıldır lisanslı spor yapanların ($\bar{X} = 3,7686$) genel öz yeterliliklerinden daha yüksektir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Buz hokeyci sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 4. 5. Buz hokeyi sporcularının mezun oldukları lise türüne göre spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Fark (LSD)
Başarı motivasyonu geneli	Spor lisesi	3,395	,198	3	,066	,497	,684	-
	Özel lise	3,413	27,226	205	,133			
	Anadolu Lisesi	3,383	27,424	208				
	Meslek lisesi	3,466						
Güç gösterme güdüsü	Spor lisesi	3,400	,206	3	,069	,294	,830	-
	Özel lise	3,479	47,924	205	,234			
	Anadolu Lisesi	3,446	48,130	208				
	Meslek lisesi	3,514						
Başarıya yaklaşma güdüsü	Spor lisesi	3,419	,377	3	,126	,661	,577	-
	Özel lise	3,355	38,982	205	,190			
	Anadolu Lisesi	3,332	39,359	208				
	Meslek lisesi	3,439						
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	Spor lisesi	3,351	,183	3	,061	,294	,830	-
	Özel lise	3,432	42,626	205	,208			
	Anadolu Lisesi	3,393	42,809	208				
	Meslek lisesi	3,454						
Genel öz yeterlilik	Spor lisesi	3,796	,200	3	,067	,176	,912	-
	Özel lise	3,867	77,341	205	,377			
	Anadolu Lisesi	3,841	77,540	208				
	Meslek lisesi	3,782						

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi 2017 -2018 sezonunda buz hokeyi liginde oynayan buz hokeycilerin eğitim durumlarına göre başarı motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda yer alan sorulara ilişkin puan ortalamaları üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda ortalamalar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır [F (3,205)=,497, p>0,05]. İstatistiksel olarak anlamlı fark olmamakla birlikte “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda meslek lisesi mezunlarının ($\bar{X}$ =3,5146) başarı motivasyon düzeyi Anadolu lisesi mezunlarının ($\bar{X}$ =3,4467) başarı motivasyon düzeyinden, özel lise mezunlarının başarı motivasyon düzeyi ($\bar{X}$ =3,4795) spor lisesi mezunlarının ($\bar{X}$ =3,4000) başarı

motivasyon daha yüksektir. Başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda meslek lisesi mezunlarının ($\bar{X} = 3,4397$) başarı motivasyon düzeyi Anadolu lisesi mezunlarının ($\bar{X} = 3,3323$) başarı motivasyon düzeyinden, spor lisesi mezunlarının başarı motivasyon düzeyi ($\bar{X} = 3,4196$) özel lise mezunlarının başarı motivasyon ($\bar{X} = 3,3550$) düzeyinden daha yüksektir. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda meslek lisesi mezunlarının ($\bar{X} = 3,4545$) başarı motivasyon düzeyi Anadolu başarı motivasyon düzeyi ($\bar{X} = 3,4322$) spor lisesi mezunlarının ($\bar{X} = 3,3515$) başarı motivasyon daha yüksektir. Araştırmaya katılan buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde de yapılan varyans analizi sonucunda da ortalamalar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır [$F(3,205) = 1,76$, $p > 0,05$]. Buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde özel lise mezunlarının genel öz yeterlilikleri ($\bar{X} = 3,8679$), Anadolu lisesi mezunlarına ($\bar{X} = 3,8417$) göre daha yüksek olup, Spor lisesi mezunlarının genel öz yeterlilikleri ($\bar{X} = 3,7961$), meslek lisesi mezunlarına ($\bar{X} = 3,7824$) göre daha yüksektir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak ilişki var mıdır?

Tablo 4. 6. Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterliliklerine ilişkin pearson korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5
1 Başarı Motivasyonu Geneli	1				
2 Güç Gösterme Güdüsü	.720**	1			
3 Başarıya Yaklaşma Güdüsü	.895**	.457**	1		
4 Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	.752**	.263**	.597**	1	
5 Genel Öz Yeterlilik	.074	.118	.011	.064	1

Buz hokeycilerin spora özgü başarı motivasyonu alt boyutlarında güç gösterme güdüsü ve başarıya yaklaşma güdüsü, ($r = .457$; $p < 0.05$); “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında ($r = 0.263$, $p < 0.05$); pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($P < 0.05$). Başarı motivasyonu genel puanı ile başarı motivasyonu alt boyutları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki vardır. Genel öz yeterlilik ile başarı motivasyonu ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = 0.74$, $P > 0.05$).

V. BÖLÜM

5. Tartışma

5.1. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, 2017-2018 sezonunda buz hokeyi liglerinde oynayan buz hokeyi sporcularından spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik ölçeği kullanılarak elde edilen bulgular tartışılmıştır. Bulguların tartışılması, alt boyutların ve kullanılan ölçeklerin ele alınış sırasına göre yapılmıştır.

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liglerinde oynayan buz hokeyi sporcularının güç gösterme güdüsü alt boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında, “Diğerleri beni, önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}=4,52$) gerçekleştiği görülmektedir. Bu alt boyutta “Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}= 2,35$) gerçekleştiği görülmektedir. Bu bulgular güç gösterme güdüsü alt boyutuna ilişkin olarak buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonlarının her zaman ($\bar{X}=4,52$, “diğerleri beni, önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar”) ve çok az ($\bar{X}= 2,35$, “takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum”) düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

Motivasyon, kültüre göre farklılık gösterebilirken aynı kültürü paylaşan aynı ülke içinde yaşayan insanlar bile spor branşına özgü özellikler veya başka nedenler ile farklı motivasyonel özellikler gösterebilirler. Buz hokeyi sporu yapısı gereği sert müdahaleleri içerisinde barındıran bir spor branşı olduğunu düşündüğümüzde buz hokeyi ile ilgilenen sporcuların kendilerini ön plana çıkarmak istemeleri buz hokeyi sporunun doğasıyla uygunluk göstermektedir. “Güç gösterme güdüsü”; “bireyin prestij sahibi olması, diğer insanlar üzerinde etki yaratması ve başkaları ile karşılaştırıldığında

onlardan daha güçlü olma” şeklinde kendini gösterir (Abakay ve Kuru, 2010). Buz hokeycilerin güçlerini ve yeteneklerini başka kişilere göstermekten çekinmeyen, güçlerini rakip oyunculara kabul ettirebilme isteği güden sporcular oldukları söylenebilir. Branşında söz sahibi olma, uluslararası müsabakalara katılma, oyun içerisinde kontrolü elinde bulundurma, takımına liderlik etme gibi eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir. “Güç gösterme güdüsü”, kişinin başkaları üzerinde etki oluşturma, prestij sahibi olma ve başkalarıyla karşılaştırıldığında onlardan daha güçlü olma şeklinde kendini gösterir. Bireylerin güç gösterme güduları doyuma ulaşabilecekleri durum ve profesyonel alanlara yönelme eğilimi içerisinde (Aktop, 2002). Buz hokeyi sporcularının yarışma veya müsabakalarda daha çok kendini gösterme, ispatlama, etkin olma arzuları ve liderlik özellikleri daha ağır basmaktadır diyebiliriz.

Buz hokeyi sporcularının başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında, “Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapmak isteyen sporcuları takdir ediyorum” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}=4,58$) gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca ölçeğin geneline bakıldığında ilgili maddenin ölçekte en yüksek düzeyde katılımın gerçekleştiği madde olduğu görülmektedir. Bu alt boyutta “İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}=1,96$) gerçekleştiği görülmektedir.

Bu bulgular başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutuna ilişkin olarak buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonlarının her zaman ($\bar{X}=4,58$, “Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapmak isteyen sporcuları takdir ediyorum”) ve çok az ($\bar{X}= 1,96$, “İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir”) düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

Sporcular, katıldıkları sportif aktivitelerde belirli bir seviyeye gelmeyi veya performanslarını önceki performans seviyelerinin üzerine çıkarmayı amaç edinirler. Bu zaman süresince amaçlarını gerçekleştirmek için farklı davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Bu davranışlar fiziksel ve psikolojik özellikler şeklinde kendini gösterir. Bireyin doğuştan gelen yetenekleri ve sonradan öğrendiği davranışları doğrultusunda uygun çalışma programlarıyla fiziksel durumunu geliştirebilir. Diğer yandan mevcut

fiziksel performansın optimal düzeye ulaşması için zihinsel durumlar da göz ardı edilmemelidir (Abakay ve Kuru, 2013). Takım, ortak hedefe ulaşmak için organize edilmiş çabalar sayesinde olumlu birliktelik sağlayan, bireysel girdilerin toplamından daha fazla performans düzeyi meydana getiren ortak sorumluluk bilincine sahip sporcuların oluşturduğu bir gruptur. Başarı, basit şekliyle “istenilen bir sonucu elde etmektir”. Başarı güdüsü zorluklarla mücadele etme ve gelişme arzusudur. Buz hokeyi sporcularının takımlarını benimsemeleri, takım içerisinde yaptıkları işleri özümsemeleri, amaçları doğrultusunda fiziksel ve zihinsel olarak kendilerini müsabakalara hazır hale getirmeleri başarıya yaklaşımda etkin bir rol oynamaktadır. Başarıya yaklaşma güdüsü, bireyin rekabetin olduğu ortamlardan olumlu etkiler bekleme kapasitesi olarak tanımlanabilir. “Başarıya yaklaşma güdüsü”, sporcunun yarışmasal duruma yaklaşmasındaki içsel motivasyonu ifade ettiği düşünülmektedir. Buda yaklaşık olarak kendine güven, yetkinlik ya da güçlülük terimleri ile eş anlama gelmektedir. Bu özellikleri yüksek seviyede olan insanların, düşük seviyede olan insanlara göre başarılı olabilecekleri ortamlara katılımı daha fazladır (Aktop, 2002). Sportif performansa büyük oranda etkisi olan başarıya yaklaşma güdüsü, müsabaka esnasında istekli olma bakımından buz hokeyi sporcularının performansını pozitif yönde etkilemektedir diyebiliriz.

Buz hokeyi sporcularının başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutundaki maddelere bakıldığında, “Başarıya açılan yol, şanstın daha çok fazla çalışmadan geçmesi” maddesine katılımın en yüksek ($\bar{X}=4,32$) düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bu alt boyutta “Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}=2,14$) gerçekleştiği görülmektedir.

Bu bulgular başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutuna ilişkin olarak buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyon düzeylerinin her zaman ($\bar{X}=4,32$, Başarıya açılan yol, şanstın daha çok fazla çalışmadan geçmesi) ve çok az ($\bar{X}= 2,14$, Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum) düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

Spor bilim adamlarına göre performansın yüksek seviyede sürdürülebilmesinde ve ediniminde çeşitli faktörler etkilidir. Bu faktörler birincil ve ikincil faktörler olarak

ikiye ayrılabilir. Üst düzey performansta birincil faktörlerden genetik, antrenman ve psikolojik faktörler ikincil faktörler olarak sosyo-kültürel ve orta derecede etkili diğer ilişkili faktörler (sporçunun olgunluk düzeyi, katıldığı yarışma sayısı vb.) önemlidir. Birincil faktörlerden psikolojik faktörler başarılı performansa sahip oyunculara yüksek seviyede kendine güven ve konsantrasyon düzeyi, daha az dikkat dağınıklığı olarak kendini gösterir. Başarılı performansa sahip oyuncular performansları hakkında daha fazla pozitif düşüncelere sahiptir. Üstelik başarılı sporcular yarışma öncesinde ve yarışma sırasında daha az kaygı düzeyine sahiptir ve kaygı düzeylerini kontrol ederek iyi bir performans çıkarabilir (Joseph, 2004). Sporçunun performansı ile fiziksel yeterlilikleri arasında pozitif ilişki vardır. Birçok sporcu benzer yeterliliklere ve antrenman fırsatlarına sahip olmalarına rağmen ancak bir kaç başarılı olabilmektedir. Bunun birçok nedeni vardır. Bu nedenlerden bir tanesi de motivasyondur (Can, 2010). Başarısızlıktan kaçınma güdüsü sporçunun yarışma ortamlarında bulunmasına etki eden nedenlerden biridir. Bu neden bireylerin kaygılı bir yaradılışa sahip olmasıyla ilgilidir. Yüksek seviyede kaygılı bireyler, kaygı seviyesi düşük olan bireylere göre, yarışma durumlarından daha çok kaçınma eğilimi içerisindedirler (Cox, 1990). Dünyanın en hızlı takım sporu olan buz hokeyi sporu da oyun içerisindeki hızlı karar verme, hızlı tepki gösterme, hızlı yer değişimleri ve hızlı oyuncu değişimleri başarıyı ve başarısızlığı etkileyen önemli unsurlardandır. Buz hokeyi sporcularının, bu varyasyonları gerekli düzeyde gerçekleştirebilme becerilerine sahip olmaları motivasyonel durumlarıyla ilişkilidir. Buz hokeyi, konsantrasyon yoğunluğunun yüksek olması gereken bir spor dalıdır. Müsabaka esnasında buz hokeyi sporcularının iç ve dış motivasyonlarının yüksek seviyede olması gerekmektedir. Buz hokeyiciler, maç esnasında farklı duygu durumları yaşayabilirler. Bu duygu durumları buz hokeyicilerin kaygı, stres, heyecan ve motivasyon kaybı gibi farklı duyguları deneyimlemelerine neden olabilir. Farklı duygu geçişleri buz hokeyi sporcularının performanslarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir.

Müسابakaya motive olmuş buz hokeyi sporcuları oyun içerisindeki bu aksiyonları ustalıkla gerçekleştirip başarısız olma durumlarından kendisini uzak tutmaya çalışır. Oyuna motive olmuş buz hokeyi sporcusu, fiziksel becerileriyle birlikte zihinsel olarak güçlü ve kontrollü hareketlerde bulunarak kendilerini kötü hissetmemek,

hayal kırıklıkları yaşamamak için başarısız olma durumlarından kendisini uzak tutmaya gayret etmelerinden dolayı başarısızlıktan kaçınma güdülerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Buz hokeyi sporcularının genel öz yeterlilik ölçeğine ilişkin sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında, “Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}=4,11$) gerçekleştiği görülmektedir. “Sorunlarımdan biri bir işe zamanında başlayamamamdır” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}=3,00$) gerçekleştiği görülmektedir.

Bu bulgular buz hokeyi sporcularının genel öz yeterlilik düzeylerinin oldukça fazla ($\bar{X}= 4,11$, “Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem”) ve bazen ($\bar{X}= 3,00$ “Sorunlarımdan biri bir işe zamanında başlayamamamdır”) düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

Öz yeterlik kişinin belli bir performans sergilemesi için gereken etkinliği oluşturup, başarılı bir şekilde gerçekleştirme kapasitesine duyduğu inanca yönelik durumsal farkındalık ya da kendine ilişkin yargısıdır (Bandura, 1982). Öz yeterlilik ayrıca, bireylerin yaşamlarındaki olayları kontrol edebilmek için gerekli olan bilişsel, güdüsel ve davranışsal kaynaklara ve gerektiğinde bu kaynakları harekete geçirebilecek kapasiteye sahip olduklarına dair inançlarıdır. Böylece; başlangıçta duruma ve göreve bağımlı bir kapasiteye ilişkin iç inanca işaret etmek için kullanılan özyeterlik kavramı; daha sonra bireylerin yaşamındaki olayların üstesinden gelebilecek kapasiteye sahip oldukları yolundaki genellenmiş bir inanç olarak ele alınmaya başlanmıştır (Demir, 2011). Buz hokeyi sporcuları müsabakaların baskısını kaldırabilmek, oyuna motive olmak, optimal düzeyde performans sergilemek için yüksek öz yeterliliğe sahip olmalıdırlar. Buz hokeyi sporcusu sağlam bir öz yeterliliğe sahipse bu farklı durumlar karşısında güçlü olabilir. Bireyin öz yeterliliğine ilişkin algısı, faaliyetlerinin seçimine harcayacağı çabayı, ortaya çıkan problemi çözmeye göstereceği sabır süresini, kaygı ve güven düzeyini, nasıl düşünmesi, hissetmesi, kendini güdülemesi ve hareket etmesi gerektiğini etkiler. Öz yeterliliği yüksek olan buz hokeyi sporcusu üst düzey çaba sarf eder yapması gereken görevler için ısrarcı ve dirençli olur. Öz yeterliliği yüksek olan

bireylerin zor iş ve şartlarda daha güvenli ve rahat hareket etmeleri beklenmektedir (Senemoğlu, 2002; Kaptan ve Korkmaz, 2001). Kendi yetenekleri hakkında öz güveni yüksek olan bireyler zor görevleri daha kolay başarabilmektedir. Öz yeterlik kavramı ve performans arasındaki ilişki, davranış değişikliğini tahmin etmede ve kaygıların uyarılmasında yüksek düzeyde etkilidir. Öz yeterliliğin bireylerin kendilerini motive etmede ve davranışlarını belirlemede etkili olduğu söylenebilir (Bandura, 1994). Zimmerman (2000) tarafından, kişinin performansının kendi beklentisiyle doğru orantılı olduğunu, kişiyi davranışa iten ve isteklendiren unsurların en önemlilerinden birinin öz yeterlilik algısı olduğu ifade edilmektedir. Bu doğrultuda öz yeterliliği yüksek olan buz hokeyi sporcularının zor görevler karşısında mücadele etmeleri, stratejik düşünceleri, streslerini kontrol edebilmeleri ve başarısız durumlar karşısında öz yeterliliklerini çabuk toparlamaları sayesinde başarılı sonuçlara odaklanabileceklerini söylemek mümkündür.

1. Alt problem

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmada buz hokeyi sporcularının, cinsiyetlerine göre başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılığı incelendiğinde “rakamsal olarak” “başarı motivasyonu geneli” “başarıya yaklaşma güdüsü” ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında kadın buz hokeyi sporcularının, “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda erkek buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon düzeyleri yüksek çıkmış olmasına rağmen anlamlı bir farka rastlanmazken, genel öz yeterlilik düzeylerinde kadınlar lehine anlamlı farklar ortaya çıkmıştır.

Her branştaki sporcu cinsiyeti ne olursa olsun kazanması için baskı altındadır (Abakay, 2010). Cinsiyet ayrımı gözetmeksizin spora ilişkin başarı motivasyonları açısından hem erkek hem de kadın sporcuların benzer düzeyde spora özgü başarı motivasyonuna sahip oldukları söylenebilir. Anlamlı bir fark olmamakla birlikte erkek buz hokeyicilerin güç gösterme güdüsü puan ortalamaları kadın buz hokeyicilere oranla daha yüksek bulunmuştur. Bu bağlamda erkek buz hokeyicilerin kadın buz hokeyicilere

göre takım içinde daha etkili olmak, aktif rol oynamak, lider olmak gibi davranışları daha fazla önemsediklerinden kaynaklanıyor olabilir. Güç gösterme güdüsü, kişinin diğer insanlar üzerinde etki oluşturma, prestij sahibi olma ve diğerleri ile karşılaştırıldığında onlardan daha güçlü olma şeklinde ortaya çıkar. İnsanlar güç gösterme güdülerini doyum sağlayabilecekleri organizasyonlara ve profesyonel alanlara doğru yönelme eğilimi gösterirler (Aktop, 2002). Anlamli bir fark olmamakla birlikte Başarıya yaklaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutlarında kadın buz hokeycilerin puan ortalamaları erkek buz hokeycilere oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgu, Türkiye’de kadın sporcu sayısının erkek sporcu sayısına göre daha az olması, buz hokeyi sporunun daha çok erkekler tarafından yapılıyor ya da tercih ediliyor olması, toplumsal olarak kadın buz hokeycilerin daha az fırsata sahip olarak sporcu pozisyonlarında yer buluyor olmaları kadın buz hokeyi sporcularının da başarılı olabileceklerini ispatlamak istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Beceri kazanma ya da bir aktiviteyi gerçekleştirmede yüksek düzeyde motivasyona sahip olan öğrenenler, daha kolay uyum sağlamakta, daha fazla çaba sarf etmekte, zorlukla karşısında daha çok dayanıklılık ve başarı sergilemektedirler (Zimmerman, Wigfield ve Eccles, 2000).

Özgün ve arkadaşları (2017) hentbolcuların spora özgü başarı motivasyonu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre spora özgü başarı motivasyonu alt boyutlarında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Erman ve ark. (2004) tarafından sporcu bayan ve erkeklerin spora özgü başarı motivasyonlarının karşılaştırılmasına ilişkin çalışmaları da bayan ve erkek sporcular arasında başarı motivasyonunun alt boyutları bakımından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır (Erman ve ark. 2004) Er ve arkadaşlarının (2003), “Sporda Başarı Motivasyonunun Cinsiyetler Açısından Analizi” konulu çalışmalarından elde ettikleri bulgularda ise, güç gösterme güdüsünün bayanlarda daha yüksek olduğu rapor edilmektedir. Kılınç ve ark. (2012) tarafından “takım sporu yapanların motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi” çalışmalarında cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel bir farklılık belirlenmemiştir. Araştırmamız sonuçları, yukarıda belirtilen araştırmaların bulgularını destekler niteliktedir.

Ancak literatürde farklı sonuçlarda mevcuttur. Profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyon düzeyinin cinsiyetler açısından karşılaştırılması çalışması sonuçlarına göre erkek basketbolcuların “güç gösterme güdüsü” puanları, bayan basketbolcuların puanlarından daha yüksek çıkmıştır. Basketbolcuların cinsiyetler açısından başarıya yaklaşma güdüsü sonuçlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçlara göre; erkeklerin başarıya yaklaşma güdüsü puanları, bayanların puanlarından daha düşük çıkmıştır. Son olarak basketbolcuların cinsiyetler açısından başarısızlıktan kaçınma güdüsüne ait sonuçlara bakıldığında ise sonuçlarda anlamlı bir farka rastlanamamıştır (Zafer, 2006). Can ve arkadaşları (2010) profesyonel sporculardaki başarı motivasyonu ve takım birlikteliği arasındaki ilişkinin belirlenmesi üzerinde yaptığı çalışmada, başarı motivasyonunun cinsiyete değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu tespit etmiştir. Naktiyok ve Timuroğlu (2009) tarafından katılımcıların motivasyonel değerlerinin girişimcilik niyetleri üzerine etkisini incelemeye yönelik yapılan, 234 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada da niyetin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve bu farklılığın erkeklerin lehine olduğu tespit edilmiştir.

Buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde cinsiyetlere göre farklılaşmasına bakıldığında kadın buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinin erkek buz hokeycilere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu farkın yaşadığımız toplumda kadınların kendi öz yeterliliklerini ve kendine olan güvenlerini artırıcı sorumlulukların fazla verilmemesinden, erkeklerin ön plana çıkartılarak sorumluluk ve görevler verilerek kendilerine olan güvenlerini artırmalarına bağlı olarak kadınların bu güvenlerini elde ettikleri fırsatlarla gösterebilmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Türk’ün (2009) yaptığı çalışmaya göre, cinsiyete göre beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterlik düzeylerini incelemiş ve kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur. Aktaş ve Walter (2005) Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu üzerine yaptığı çalışmada, bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarından kendilerini daha yeterli bulduğunu belirtmiştir. Yukarıda belirtilen çalışmalar araştırmamız sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Turan ve diğerleri (2016) Özel yetenek sınavına giren adayların genel öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada,

katılımcıların cinsiyetlerine göre öz yeterlilik skorları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir. Recepoğlu (2017) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki öz yeterlik algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada adaylarının cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yeşilyurt (2013) farklı branşlardaki öğretmen adayları ile yaptığı öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik algıları başlıklı çalışmasında erkek öğretmen adaylarının, öz yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Toklu (2010) tenis antrenörlerinin liderlik özellikleri ve öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için yaptığı çalışmada bayan antrenörler ile erkek antrenörlerin öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını tespit etmiştir. Yukarıda belirtilen araştırma sonuçları ile araştırmamız sonuçları benzerlik göstermemektedir.

2. Alt problem

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri yaşına göre farklılık göstermekte midir?

Buz hokeyicilerin, yaşına göre başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik seviyelerine bakıldığında, buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterliliklerinde anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Spor ile oldukça ilgili bir sosyo-demografik değişken olduğu kabul edilen yaşın motivasyon açısından da oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Birçok çalışmada, yaşın ilerlemesine bağlı olarak değişen fiziksel gelişimde sporun oldukça büyük bir etken olduğu vurgulanmaktadır. Gelişime bağlı fiziksel gelişim sporla, spora yönelik bir değişim oluşturduğundan yaşın etkisi kaçınılmaz kabul edilmektedir. Bu açıdan, seçilen spor türünden, yaşamdaki etkilerine kadar birçok alanda spor ile yaşın etkisi bilinmektedir (İkizler, 2000).

30 yaş ve üzeri sporcuların ortalamalarına bakıldığında, bu sporcuların “başarı motivasyonu geneli” ve “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt

boyutlarında en yüksek ortalamaya sahipken, başarıya yaklaşma güdüsü ise 18-21 yaş aralığındaki sporcular en yüksek ortalamayı elde etmiştir.

Genel öz yeterlilik düzeylerinin farklılığı incelendiğinde de 18-21 yaş aralığındaki sporcuların genel öz yeterlilik ortalamaları en düşük seviyede tespit edilmiştir. O halde yaşça küçük olan buz hokeyi sporcularının deneyimlerinin az olması ve başarısız olmaktan ötürü utanç duygusu yaşamamak için genel öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Yaşça büyük olan buz hokeyi sporcularının da ise liderlik özelliği ve başarıdan dolayı gurur duyma isteği olduğu için başarıya yaklaşma güdülerinin daha yüksek olduğu ve ustalık becerilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre yaşlı büyük olan buz hokeyi sporcularının yapılan hataların farkına varmaları, strateji geliştirme becerileri, yapılan maçlarda kazanma arzusu ve buna bağlı olarak tebrik edilme istekleri daha fazla olduğu söylenebilir. Soyer ve ark. (2010)'nın “sporculardaki başarı motivasyonu ve takım birlikteliği” ile ilgili çalışmalarında yaş ile başarı motivasyonu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Kartal ve ark. (2017) takım sporcularının inceleme kullanımları ile başarı motivasyonları arasındaki ilişki çalışmasında katılımcıların yaş grupları ile başarı motivasyonu alt boyutları arasındaki fark incelendiğinde “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” ve “başarıya yaklaşma güdüsü” alt boyutlarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Kılınç ve ark. (2011) tarafından “takım sporu yapanların motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi” amacıyla, 95 sporcu üzerinde yapılan çalışmada sporcuların başarı motivasyonu alt boyutlarından aldıkları puanların yaşlarına göre anlamlı şekilde değişmediği görülmüştür.

Toklu (2010) Tenis antrenörlerinde liderlik özellikleri ve öz yeterlilik arasındaki ilişkinin belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada araştırmaya katılan antrenörlerin öz yeterlilik durumlarında yaş aralıkları bakımından karşılaştırıldığında, aralarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Turan ve diğerleri (2016) Özel yetenek sınavına giren adayların genel öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada, katılımcıların yaşlarına göre öz yeterlilik skorları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir. Yıldırım ve İlhan (2010) Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması üzerine yaptıkları çalışmada, cinsiyetin öz yeterlilik puanları üzerindeki etkisinin istatistiksel

olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Kesgin (2006) çalışmasında, yaş arttıkça öz-yeterlilik düzeyinin yükseldiğine dair anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Buna göre; öz-yeterlilik düzeyi ile yaş arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak söz konusu ilişki anlamlı değildir. Bireyler yaşı ilerledikçe sosyal-duygusal, bilişsel gelişimini tamamlamakta çevresiyle ve kendisiyle ilgili öz değerlendirmesi daha gerçekçi olmakta, öz-farkındalığı da artmaktadır. Araştırmamız sonuçları yukarıda belirtilen araştırmaların bulgularını destekler niteliktedir.

3. Alt problem

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri milli olma yılına göre farklılık göstermekte midir?

Buz hokeycilerin, milli olma durumlarına göre başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik seviyelerine bakıldığında, buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyon düzeylerinde anlamlı bir farka rastlanmazken, genel öz yeterliliklerinde anlamlı farka rastlanmıştır.

Üniversiteler arası turnuvalarda yarışan ve daha önce ulusal yarışmalara katılan ve katılmayan 100 karate sporcusunun motivasyon seviyelerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada Willis tarafından geliştirilen spora özgü başarı motivasyonu ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ulusal yarışmalara katılan sporcuların katılmayanlara göre daha yüksek motivasyon düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir (Aytekin, 2015). Futbolcularda başarı motivasyonu seviyesinin bazı değişkenlere göre etkisinin incelendiği bir çalışmada Willis'in spora özgü başarı motivasyonu ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte elde edilen sonuçlar incelendiğinde ulusal ligde oynayan futbolcuların oynamayanlara göre motivasyon puanları daha yüksek bulunmuştur (Zait ve ark. 2014). Yukarıda belirtilen çalışmaların sonuçları bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir. Buz hokeyi sporcularının genel öz yeterliliklerine göre 1-3 yıl arasında milli olan buz hokeycilerin genel öz yeterlilik ortalamaları diğer tüm gruplardan daha yüksek bulunmuştur. 1-3 yıl arasında milli olan buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinin, 10 yıl ve üzeri milli olan buz hokeycilere göre 7-9 yıl arasında milli

olan buz hokeycilere göre ve 4-6 yıldır milli olan buz hokeycilere göre daha yüksek olmasının nedeni, 1-3 yıl arasında milli olan buz hokeycilerin, ileriye dönük beklenti ve hedeflerinden, başarıya daha aç olmalarından kaynaklanıyor olabilir. (Öcel, 2002)'e göre yüksek öz yeterlilik inancının, bireysel performansı olumlu açıdan etkileyeceğini düşünerek, yüksek öz yeterlilik inancına sahip olan sporcuların performans düzeylerinin daha yüksek olacağını düşünmek mümkündür. Pajeras (1996)' a göre güçlü yeterlilik duygusuna sahip kişiler, görevde ustalaşmak için görevden sakınmak yerine meydan okurlar. Onlar daha büyük içsel ilgi duyup hedef koyar, etkinlik ile çok yakından ilgilenir, hedefe güçlü bağlılık gösterirler ve kolayca güven tazeleyebilir.

Buz hokeyi sporcusunun optimal performans sergileyebilmesi için buz hokeyi sporunun gerektirdiği fiziksel becerilere sahip olmasının yanında kendi kapasitesinin farkında olması ve oyunun gerektirdiği şartları yapabileceğine olan inancının tam olması buz hokeyi sporcusunun öz yeterliliğinin yüksek olduğunu gösterir. Buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinde 1-3 yıl arasında milli olan buz hokeycilerin genel öz yeterliliklerinin, 10 yıl ve üzeri milli olan buz hokeycilere göre 7-9 yıl arasında milli olan buz hokeycileri göre ve 4-6 yıldır milli olan buz hokeycilere göre daha yüksek olmasının nedeni, 1-3 yıl arasında milli olan buz hokeycilerin, ileriye dönük beklenti ve hedeflerinden, başarıya daha aç olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Pajeras (1996)' a göre güçlü yeterlilik duygusuna sahip kişiler, görevde ustalaşmak için görevden sakınmak yerine meydan okurlar. Onlar daha büyük içsel ilgi duyup hedef koyar, etkinlik ile çok yakından ilgilenir, hedefe güçlü bağlılık gösterirler ve kolayca güven tazeleyebilir. Yüksek öz güvenin sağladığı motivasyon, performans üzerinde büyük etkiye neden olabilmektedir. Yüksek öz güven ve öz yeterliliğe sahip buz hokeyi sporcularının branşlarında müsabakalara hazırlıkta ve müsabaka dönemlerinde optimal performans sergilemeye çalıştıklarını söylemek mümkün olabilir.

Üniversiteler arası turnuvalarda yarışan ve daha önce ulusal yarışmalara katılan ve katılmayan 100 karate sporcusunun motivasyon seviyelerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada Willis tarafından geliştirilen spora özgü başarı motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ulusal yarışmalara katılan sporcuların katılmayanlara göre daha yüksek motivasyon düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir (Aytekin, 2015).

4. Alt problem

Buz hokeyci sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri spor yapma yılına göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmada buz hokeycilerin, başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik seviyelerinin spor deneyimlerine göre farklılığı incelendiğinde başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda 4-6 yıl spor deneyimine sahip olan, “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında ise 10 yıl ve üzeri spor deneyimine sahip olan buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon ortalamaları daha yüksek çıkmış, genel öz yeterliliklerinde de 10 yıl ve üzeri spor deneyimine sahip olan buz hokeyi sporcularının genel öz yeterlilik ortalamaları daha yüksek çıkmış olmasına rağmen 0,05 anlamlılık düzeyinde gruplar arasında bir farka rastlanmamıştır. ($p>0,05$).

Buz hokeyi sporcularının geçmiş spor deneyimlerinin öz yeterlilik algılarını etkilediği düşünüldüğünde 10 yıl ve üzeri arası spor yapmış olan buz hokeyi sporcularının 7-9 yıldır spor yapanların, 4-6 yıldır spor yapan buz hokeyi sporcularının, 1-3 yıldır spor yapan buz hokeyi sporcularına göre daha yüksek genel öz yeterlilik düzeyine sahip olmaları sporun doğası gereği spor ortamını oluşturan ortamlarda daha fazla vakit geçirmeleri özellikle takım arkadaşları, antrenör, yönetici, seyirci ve diğerleri ile sürekli iletişim halinde olmaları dolayısıyla geçirdikleri süre ve deneyim bakımından daha tecrübeli olmaları genel öz yeterliliklerinin daha yüksek olmasıyla açıklanabilir. 10 yıl ve üzeri deneyime sahip buz hokeyi sporcularının genel öz yeterlilik ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olması bu şekilde açıklanabilir.

Türkmen ve ark. (2013) Antrenörlerin Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Karşılaştırılması üzerine yaptığı çalışmada, kurumlarında çalışma yıllarına göre antrenörlerin güç gösterme güdüsü alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulmuştur. Kurumlarında 1-4 yıl arası çalışan antrenörlerin güç gösterme güdüsü kurumlarında 5-9 yıl ve 10-14 yıl arası çalışan antrenörlerden yüksek bulunmuştur. Çifti (2013) spor yöneticilerinin öz yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi üzerine yaptığı

çalışmada, spor deneyimlerine göre spor yöneticilerinin öz yeterlik puanlarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Aktop ve Erman (2002) ise, aktif spor yapan erkek sporcuların başarı motivasyonu, sürekli kaygı ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi belirlemek için yaptıkları çalışmada, spor deneyimi yüksek (tecrübeli) sporcuların güç gösterme güdülerinin yüksek olduğunu ve bu durumun başarıyı ve benlik saygısını arttırmada önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Eri (2018) futbol oynayan alt yapı sporcularında algılanan ebeveyn tutumları ile başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada, sporcuların spor yapma sürelerinin ilgilenilen boyutlardan spora özgü başarı motivasyonu ve başarıya yaklaşma güdüsü açısından ortalamaları üzerinde istatistiksel bir farklılık tespit edilmiştir. 9 yıl ve üzeri spor deneyimine sahip olanların motivasyon düzeyleri 0-3 yıl, 3-5 yıl spor deneyimine sahip olan sporcuların motivasyon düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Filiz ve Demirhan (2017) akademik ve spor başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada, sporcu öğrencilerin spor yapma yılı değişkenine göre akademik başarı motivasyonunun alt boyutu olan “dış düzenleme” algılayışlarına yönelik yargılara verdikleri cevaplar arasında 7-8 yılın 1-2 yıla göre görüşlerinin daha anlamlı olduğu görülmüştür. Sonuca göre 7-8 yıl spor yapan sporcu öğrencilerin 1-2 yıl spor yapanlara göre geleceklerinde daha iyi bir işe sahip olma isteklerinin olduğu söylenebilir. Yukarıda belirtilen araştırma sonuçları ile araştırmamız sonuçları benzerlik göstermemektedir.

Eri (2018) Futbol Oynayan Alt yapı Sporcularında Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi üzerine yaptığı çalışmada sporcuların spor yapma sürelerinin Güç gösterme güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutlarında ortalamalar üzerinde istatistiksel bir farklılık tespit etmemiştir. Can ve ark, (2009) Elit Taekwondo Sporcularında aile-antrenör-kulüp desteği ve başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada araştırmaya katılan sporcuların başarı motivasyonu düzeylerinde spor yılı açısından anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Yukarıda belirtilen araştırma sonuçları araştırmamız sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

5. Alt problem

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmada buz hokeycilerin, başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik seviyelerinin eğitim durumlarına göre farklılığı incelendiğinde başarı motivasyonu geneli, “güç gösterme güdüsü”, “başarıya yaklaşma güdüsü”, ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında meslek lisesi mezunu buz hokeyi sporcularının başarı motivasyon düzeyleri daha yüksek çıkmış, genel öz yeterlilik düzeylerine bakıldığında özel lise mezunu buz hokeyi sporcularının genel öz yeterlilik düzeyleri daha yüksek çıkmış olmasına rağmen, 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farka rastlanmamıştır. ($p>0,05$). Meslek lisesi mezunu buz hokeyi sporcularının başarı motivasyonu geneli ve alt boyutlarında en yüksek ortalamalara sahip olurken genel öz yeterlilik ortalamalarının en düşük olması bu çalışmada tespit edilen dikkat çekici bir noktadır. Türk eğitim sistemine baktığımızda meslek lisesi öğrencileri akademik olarak en düşük öğrenci grubundadır. Bu öğrencilerin sporda motivasyonlarının yüksek düzeyde çıkması onların bu dezavantajlı durumlarını aşmak istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Buna rağmen genel öz yeterlilik düzeylerinin en düşük ortalama olarak belirlenmesi ise gündelik hayatlarında kendilerine güvenlerinin düşük olmasının bir göstergesi olarak görülebilir. Buz hokeyi sporcularının takım içinde aktif rol almak, takımın bir üyesi olarak etkin görevler üstlenmek, takım arkadaşlarına yardımcı olmak, yaptıkları çalışmalarda kendilerini aşmaya çalışmaları buz hokeyi sporcularının takım içerisinde kendi potansiyellerini farklı şekillerde göstermeye çalışmaları eğitim hayatlarının spor hayatlarına yansımaları olarak yorumlanabilir. Beceri kazanma ya da bir aktiviteyi gerçekleştirmede yüksek düzeyde motivasyona sahip olan öğrenenler, daha kolay uyum sağlamakta, daha fazla çaba sarf etmekte, zorlukla karşısında daha çok dayanıklılık ve başarı sergilemektedirler (Wigfield ve Eccles, 2000; Zimmerman, 2000). Doğal olarak eğitim hayatına devam eden buz hokeyi sporcularının pozitif yansımalarını spor motivasyonlarında görebileceği söylenebilir.

Sarı, (2013) güreşçilerin motivasyonu ve öz yeterlilikleri ile antrenörlerin liderlik davranışlarının ilişkisi üzerine yaptığı çalışmada, güreşçilerin motivasyon ve öz yeterlilik puanlarında eğitim durumları açısından fark bulamamıştır. Akbal (2008) Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışmada, araştırma grubunun öz yeterlik düzeyleri puan ortalamaları eğitim durumu değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yukarıda belirtilen araştırma sonuçları ile araştırmamız sonuçları benzerlik göstermektedir.

6. Alt problem

Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak ilişki var mıdır?

Araştırmada buz hokeycilerin, başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik seviyelerinin ilişkisi incelendiğinde buz hokeycilerin spora özgü başarı motivasyonu alt boyutlarında “güç gösterme güdüsü” ve “başarıya yaklaşma güdüsü”, ($r= 0,457$; $p<0,05$); “güç gösterme güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutlarında ($r=0,263$.; $p<0,05$); pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$). Başarı motivasyonu genel puanı ile başarı motivasyonu alt boyutları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki vardır. Genel öz yeterlilik ile spora özgü başarı motivasyonu geneli ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r=0,74$ $p>0,05$).

Başarı motivasyonu yüksek olan sporcuların genel öz yeterliliklerinin yüksek olması beklenirken çıkan sonuçlardan da görüldüğü gibi aralarında hiçbir korelasyon bulunmamaktadır.

Buz hokeyi branşı ile uğraşan sporcuların branşlarında istekli ve arzulu olmaları göz önünde bulundurulduğunda, motivasyon düzeylerinin yüksek olmasından dolayı optimal performansa ulaşabilme isteklerinin de ileri düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla buz hokeyi sporcularının antrenman ve müsabaka dönemlerinde yaşadıkları duygularının başarı motivasyonlarını pozitif şekilde etkilediğini söyleyebiliriz.

5.2. Sonuç ve Öneriler

2017-2018 sezonunda buz hokeyi liglerinde oynayan buz hokeyi sporcularından spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlara maddeler halinde yer verilmiştir.

Güç gösterme güdüsü alt boyutunda;

Cinsiyet parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Erkek buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,488$), kadın buz hokeyi sporcularına ($\bar{X} = 3,450$) oranla daha yüksek başarı motivasyonuna sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yaş parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Yaş grupları içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 30 yaş ve üzeri yaşlarda olan ($\bar{X} = 3,614$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük başarı motivasyonuna 22-25 yaş yaş aralığında yer alan ($\bar{X} = 3,358$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Milli olma durumu parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 10 yıl ve üzeri milli sporcular ($\bar{X} = 3,750$) sahipken, en düşük başarı motivasyonuna 7-9 yıl aralığında milli olan sporcuların ($\bar{X} = 3,386$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Spor deneyimi parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 10 yıl ve üzeri spor deneyimi olan buz hokeyi sporcuları sahipken, ($\bar{X} = 3,547$) en düşük başarı motivasyonuna spor deneyimi 7-9 yıl olan ($\bar{X} = 3,400$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim durumları parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna eğitim durumu meslek lisesi olan ($\bar{X} = 3,514$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük başarı motivasyonuna eğitim durumu spor lisesi olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,400$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda;

Cinsiyet parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Kadın buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,396$), erkek buz hokeyi sporcularına ($\bar{X} = 3,328$) oranla daha yüksek başarı motivasyonuna sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yaş parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Yaş grupları içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 18-21 yaş aralığında yer alan ($\bar{X} = 3,410$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük başarı motivasyonuna 26-29 yaş yaş aralığında yer alan ($\bar{X} = 3,300$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Milli olma durumu parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 1-3 yıl aralığında milli olan buz hokeyi sporcuları ($\bar{X} = 3,439$) sahipken, en düşük başarı motivasyonuna 10 yıl ve üzeri milli olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,137$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Spor deneyimi parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 4-6 yıl spor deneyimi olan buz hokeyi sporcuları sahipken, ($\bar{X} = 3,388$) en düşük başarı motivasyonuna spor deneyimi 10 yıl ve üzeri olan ($\bar{X} = 3,337$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim durumları parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna eğitim durumu meslek lisesi olan ($\bar{X} = 3,439$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük başarı motivasyonuna eğitim

durumu Anadolu lisesi olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,332$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda;

Cinsiyet parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Kadın buz hokeyi sporcularının, ($\bar{X} = 3,456$) erkek buz hokeyi sporcularına ($\bar{X} = 3,362$) oranla daha yüksek başarı motivasyonuna sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yaş parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Yaş grupları içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 30 yaş ve üzeri yaşlarda olan ($\bar{X} = 3,493$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük başarı motivasyonuna 26-29 yaş yaş aralığında yer alan ($\bar{X} = 3,382$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Milli olma durumu parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 4-6 yıl aralığında milli olan buz hokeyi sporcuları ($\bar{X} = 3,475$) sahipken, en düşük başarı motivasyonuna 7-9 yıl aralığında milli olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,198$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Spor deneyimi parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna 7-9 yıl spor deneyimi olan buz hokeyi sporcuları sahipken, ($\bar{X} = 3,466$) en düşük başarı motivasyonuna spor deneyimi 1-3 yıl olan ($\bar{X} = 3,356$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim durumları parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek başarı motivasyonuna eğitim durumu meslek lisesi olan ($\bar{X} = 3,454$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük başarı motivasyonuna eğitim durumu spor lisesi olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,351$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genel öz yeterliliklerinde;

Cinsiyet parametresine göre, kadın buz hokeyi sporcularının, ($\bar{X} = 3,989$) erkek buz hokeyi sporcularına ($\bar{X} = 3,657$) oranla daha yüksek öz yeterliliğe sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yaş parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Yaş grupları içerisinde en yüksek öz yeterliliğe 26-29 yaş aralığında yer alan ($\bar{X} = 4,080$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük öz yeterliliğe 18-21 yaş aralığında yer alan ($\bar{X} = 3,807$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Milli olma durumu parametresine göre, anlamlı farka rastlanmıştır. Gruplar içerisinde en yüksek öz yeterliliğe 1-3 yıl aralığında milli olan buz hokeyi sporcuları ($\bar{X} = 3,990$) sahipken, en düşük öz yeterliliğe 4-6 yıl aralığında milli olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,486$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Spor deneyimi parametresine göre, anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek öz yeterliliğe 10 yıl ve üzeri spor deneyimi olan buz hokeyi sporcuları sahipken, ($\bar{X} = 3,933$) en düşük öz yeterliliğe spor deneyimi 1-3 yıl olan ($\bar{X} = 3,752$) buz hokeyi sporcularının sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim durumları parametresine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Gruplar içerisinde en yüksek öz yeterliliğe eğitim durumu özel lise olan ($\bar{X} = 3,867$) buz hokeyi sporcuları sahipken, en düşük öz yeterliliğe eğitim durumu meslek lisesi olan buz hokeyi sporcularının ($\bar{X} = 3,782$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aşağıda, bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlara dayanarak öneriler sunulmaktadır.

- ✓ Araştırma sonucunda genel öz yeterliliğin spora özgü başarı motivasyonu ile ilişkisi düşük düzeyde bulunmuştur. Motivasyon ve genel öz yeterliliğin performansa etkisi düşünüldüğünde spora özgü genel öz yeterlilik ölçeğinin oluşturulması bu alana daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- ✓ Kurumsal alt yapılarına bakıldıktan sonra farklı bağımsız değişkenlerle bu konuda farklı araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Spora özgü başarı motivasyonu ve genel öz yeterlilik düzeyleri buz hokeyi ligleri arasındaki farka göre incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Abakay, U. (2010). Futbolcu - Antrenör İletişiminin Farklı Statülerdeki Futbolcuların Başarı Motivasyonu İlişkisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Abakay, U. ve Kuru, E. (2010). "Profesyonel Ve Amatör Futbolcuların Statü Değişkeni Açısından Başarı Motivasyonu Farklılıkları", Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(3): 186-191
- Abakay, E., Kuru, E. (2013). Kadın Futbolcularda Antrenörle İletişim Düzeyi ve Başarı Motivasyonu İlişkisi. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 12(1) 20-33.
- Açıkgöz, K. Ü. (1996). Etkili öğrenme ve öğretme. Kanyılmaz matbaası, İstanbul.
- Akgün, Ö. E. (2008). Bilgisayar öz-yeterlik inançları. D. Deryakulu (Ed.).Bilişim Teknolojileri Öğretiminde Sosyo-Psikolojik Değişkenler (s. 1-26). Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- Akbulut, E. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.
- Akkuzu, N., Akçay, H. (2012). Kimya Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(3): 2195-2216.
- Aktaş, I., Walter, J. (2005). Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu duygusu, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2005, 3(4): 127-132.
- Aktaş, Z. Çobanoğlu, G. Yazıcılar, İ. ve Er, N. (2006). Profesyonel Basketbolcularda Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeyinin Cinsiyetler Açısından Karşılaştırılması, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2006, 5(2): 55-59.
- Aktop, A. (2002). *Spora Özgü Başarı Motivasyonu ile Psikolojik ve Yapısal Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aktop, A., Erman, K. A. (2002). Takım ve bireysel sporcuların başarı motivasyonu benlik saygısı ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. Antalya: 7. *Uluslar arası Spor Bilimleri Kongre Kitapçığı*.

- Alabay, E. (2006). İlköğretim okulöncesi öğretmen adaylarının fen ile ilgili öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 1.
- Arslanoğlu, K. (2005). *Futbolun psikiyatrisi*. İstanbul: İthaki yayımları.
- Aslan, A. (2000). *Türkiye profesyonel 1.2.3. ligi ve amatör takımların başarı motivasyonu farklılıkları ve sportif tecrübe dağılımları üzerine bir araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bandura, A. (1982). Self-Efficacy. Mechanism in Human Agency. *American Psychologist*, 37(2), pp. 122-147.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. Encyclopedia of Human Behavior, *New York Academic Press*, s.71-81.
- Bandura, A. (1997). Self efficacy: The exercise of control. *New York: W.H.Freeman*, 45-48.
- Baker, F.C. (1990). *Sport Psychology, Concept and Applications*, John Wiley & Johns. 8-38, England.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Artıştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başaran, S. (2010). *Müzik öğretmeni adaylarının sürekli kaygı, öz-yeterlik, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleri seçilen çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Başer, E. (1986). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 198-210.
- Bıkmaz, F. H. (2004). “Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretiminde Öz Yeterlilik İnancı” Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Biasca, N., Wirth, S., Tegner, Y. (2005). Head Injuries and Facial Injuries in Ice Hockey: Role of the Protective Equipment. *European Journal of Trauma*. 31(4), 369-374.
- Bingöl, D. (2003), *Bürodaki Estetik ve Dekoratif Düzenlemelerin Personelin Motivasyonu Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Burr, FJ. and Jamnik, RK. Baker, J. (2008). Relationship of physical fitness test results and hockey playing potential in elite-level ice hockey players. *Journal of Strength and Conditioning Research*. 22(5): 1535-1543,
- Can, Y., ve Soyer, F., Güven, H., Hergüner, G., Bayansalduz, M. ve Tetik, B. (2010). Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1): 226-239.
- Cox, R. H. (1990). *Sport Psychology, Concepts and Applications*. Dubuque: Wm C.Brown.
- Cengiz, R., Ayten, G., Abakay, U., (2012). Taekwondo Sporcularının Algıladığı Liderlik Özellikleri ile Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Journal of New Sciences Academy* 7 (4)
- Chen, G., Gully, S.M. & Eden, D. (2001). Validation of a new general self-efficacy scale. *Organizational Research Methods*. 4, 62-83.
- Chun, H. (2003). *A study of volunteers' motivation and satisfaction, in the 2002 FIFA World Cup Korea Japan*, Yüksek Lisans Tezi, United States Sports Academy,
- Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.,
- Demir, T. (2001), *İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerileri ile Yazma Öz Yeterlik Algısı ve Başarı Amaç Yönelimi Türleri İlişkisinin Değerlendirilmesi* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dolphin, C. (2010). *Ice Hockey By the Numbers*. Abdo Publishing Company, Minnesota. 4-7.
- Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Duman, BA. (2007). *Lise Öğrencilerinin İngilizceye Yönelik Öz Yeterlik Algı Puanlarının Cinsiyete, Alanlara ve Farklı Düzeylere Göre İngilizce Başarısını Yordama Gücü*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Düren, A. (2000). *2000'li Yıllarda Yönetim*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Er, N., Çobanoğlu, G., Er, G., Zekioğlu, A., Yazıcılar, İ., (2003, 10-11 Ekim). *Sporda Başarı Motivasyonunun Cinsiyetler Açısından Analizi*. Beden Eğitimi ve Sosyal Alanlar Kongresinde sunulmuş Poster Bildiri, Ankara.

- Eri, E. (2018). *Futbol Oynayan Alt Yaşı Sporcularında Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.
- Erman, A, K, Şahan, A, Can, S, (2004, 17-20 November) *Sporcu Bayan ve Erkeklerin Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Karşılaştırılması*, 10th ICHPER Sd European Congress & TSSA 8th International Sport Science Congress, Antalya
- Farrukh, A. H. (2015). *Textile in Ice Hockey: a journey of Safety*. Gent University, Belgium. 6-9.
- FEDH (2016). *Bienvenidos al hockey hielo*. Espana
- Feltz DL, Lirgg C. (2001). Self-efficacy Beliefs of Athletes, Teams, and Coaches. In: Singer R, Hausenblas, Janelle C, Eds. *Handbook of Sport Psychology*, 2nd Ed. John Willey and Sons, 340-361.
- Fisher, A.C. (1990). *Psychology of Sport*. Florida
- Frederic, G. ve ark. (1996). *Motivation and Elite Performance: An Exploratory Investigation with Bulgarian Athletes*. International Journal of Sport Psychology, 27, 173-182.
- George, S. (1997). *Motivasyon Mucizesi*. (U, Kaplan. Çev.), İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gökkaya, C. (2012). *İş Görenlerin Motivasyon Düzeyleri ile Müşteri Memnuniyet Algularının Belirlenmesi: Zonguldak Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi'nde Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hayashi, C. T. (1996). Achievement Motivation among Anglo-American and Hawaiian physical participants: individual differences and social contextual factors, *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 18; 194, 215.
- İkizler C.H., (2000). *Sporda Sosyal Bilimler*. Bursa: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- İkizler, C. Karagözoğlu, C. (1997). *Sporda Başarının Psikolojisi*. (3.Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Karasar, N. (1994) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma ve Eğitim Danışmanlık Ltd.

- Kartal, Z, Güvendi, B., Türksoy, A., Altıncı, E, (2017). Takım Sporcularının İmgeleme Kullanımları ile Başarı Motivasyonları Arasındaki İlişki *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 4, 62-83.
- Kaya, A., vd. (2007). "Eğitim psikolojisi". Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Khan, Z. Haider, Z. Ahmad, N. Khan, S. Sports achievement motivation and sports competition anxiety: A relationship study. *Journal of Education and Practice* 2 (4), 1-5 (2011).
- Kılınç, M., Aslan, A., Ulucan, H., Kaya, K., & Türkçapar Ü. (2012). Takım sporu yapanların motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2); 13, 144.
- Kılınç, M., Ulucan, H., Kaya, K., Türkçapar, Ü. (2011). Takım Spor Yapanların Motivasyon Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre incelenmesi.
- Koçel, T. (2005). *İşletme Yöneticiliği*. (10.Basım). İstanbul: Arıkan Yayınevi.
- Konter, E. (1995). *Sporda Motivasyon*. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık.
- Konter,E. Sporda Psikolojik Güç ve Performans. (1998). 5. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri*.
- Korkmaz, İ. ve Yeşilyaprak, B. (2004). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. (6. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kuter, M., Öztürk, F. (1997). *Antrenör ve Sporcu El Kitabı*. Bursa: Bağırhan Yayınevi.
- Küçük, V. (1990). *Amatör ve Profesyonel Sporcuların Bazı Kişilik Özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi. Mar. Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Luszczynska, A., Gutierrez- Dona, B. & Schwarzer, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40 (2), 80-89.
- Luszczynska, A., Scholz, U. & Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139 (5), 439-457.
- Mcclelland, D.C. (1965). Achievement and Entrepreneurship: A Longitudinal Study, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol.1, no.4, 389-392.
- Morpa Spor Ansiklopedisi. (1990). *Hokey (Cilt 3)* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Murray, H. A. (1955), *Types of Human Needs*, (Studies in Motivation, Selected and Edited by D.C. McClelland), Appteton-Centry-Crofts Inc, New York Stone D. Social cognitive theory.
- Mungan, S. (1995). *Sporda motivasyon faktörü olarak ödül ve ceza*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Naktiyok, A., ve Timuroğlu, M. K. (2009). Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 85-103.
- Nicholss, J. G., and Robert, G. C. (1992). The general and the specific in the development and expression of achievement motivation, *Motivation in Sport Exercise*, *Human Kinetics Books*.
- Nightingale, S. C. (2014). A Strength and Conditioning Approach for Ice Hockey. *Strength and Conditioning Journal*. 36(6), 28-36.
- Öcel, H. (2002). *Takım Sporunu Yapan Oyuncuların Kolektif Yeterlik Öz Yeterlik ve Sargınlık ile Başarı Algı ve Beklentileri Arasındaki İlişkiler*. Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Öğülmüş, S. (2002). *Güdüleme (Motivasyon) Kuramları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Araştırma Uygulama Merkezi Yayınları.
- Özgün, A., Yaşartürk, F., Ayhan, B., Bozkuş, T. (2017). Hentbolcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies*.
- Özkalp, E. (1997). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk F, Şahin. S.K. (2007) Spor yapan ve yapmayan 9-13 grubu bireylerin sosyal yetkinlik beklentisi puanlarının karşılaştırılması. Erisim: <http://ilkogretim-online.org.tr/vol6sy3/v6s3m36.pdf>. Erisim Tarihi: (2007)
- Pajares F. and Lee A. (2002). The influence of student teaching on preservice elementary 141 teachers' science self-efficacy and outcome expectancy beliefs. *Journal on Instructional Psychology*. 66 (3), 413-501.
- Pajares, F. (1996). Self-Efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66 (4), 543-578.

- Pajares, F, and Schunk DH. (2001). *Self-beliefs and School Success: Self-efficacy, Self-concept and Scholl Achievement. In: Riding R, Rayner S Eds. Perception.* London: Ablex Publishing.
- Paslı, F., (2002), *Buz Hokeyinin Temel Prensipleri.* Ankara: Evren Yayıncılık,
- Recepoğlu, S, (2017) *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz Yeterlik Algıları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Doktora Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Roberts, G. (1993). *Motivation in sport.* New York: Macmillan.
- Salanova, M., and Peiró, J., Schaufeli, W. (2002). Self-efficacy specificity and burnout among information technology workers: An extension of the jobdemand-control model. *European Journal of Work & Organizational Psychology, 11(1), 1-25.*
- Schneider, R.C., and Baker, R.E. (2006). *Obtaining maximum effort and results from your athletes through motivation strategies.*
- Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S. and Schwarzer, R. (2002). Is general self efficacy a universal construct European. *Journal of Psychological Assessment, 18 (3), 242-251.*
- Scholz, U. and Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: Multicultural Validation Studies. *The Journal of Psychology, 139 (5), 439-457.*
- Senemoğlu N. (2003). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya.* (8. Baskı). Ankara: Gazi Kitapevi,
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya.* Ankara: Gazi Kitabevi.
- Stipek, D. (1998). *Motivation to Learn From Theory to Practice.* (3rd Edition). USA: Allyn and Bacon.
- Soyer, F., Can, Y., Güven, H., Hergüner, G., Bayansalduz, M., ve Tetik, B. (2010). Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7 (1), 225-239.*

- Sorenson, R.L., Morse E.A., and Savage, G.T., (1999). A Test of The Motivasyon Underlying Choice of Conflict Strategies in the Dual- Concern Model, The *International Journal of Conflict Management*, 10 (1).
- Stajkovic, A., and Luthans F. (1998). Self-efficacy and work-related task performance: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 65-261.
- Şencan, H. (2002). *Bilimsel Yazım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fak. Yayınları.
- Terzioğlu A, E. (1992). Spor eğitiminde motivasyon kavramı, *Atatürk Eğitim Fakültesi Spor Bilimleri Dergisi*, 10-13.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor Psikolojisi, Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*. Mersin: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Tiryaki, Ş., ve Gödelek, E., (1997). Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Türk Sporcuları İçin Uyarlama Çalışması” *I. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu Bildirileri* (128). Ankara: Bağrgan Yayınevi.
- Toklu, O. (2010). *Tenis Antrenörlerinde Liderlik Özellikleri ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya.
- Turan, M., Karaoğlu, B. Kaynak, K., ve Pepe, O., (2016). Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların Genel Öz Yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 17-26.
- Türk, N. (2009). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleklerine İlişkin Öz-yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Türkmen, M. (2005). *Profesyonel erkek futbolcular ile amatör erkek futbolcuların başarı motivasyon düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Türkmen, M., Zekioglu, A. Yıldız, K., ve Göral, M., (2013). Antrenörlerin Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*.
- Uğur, A. (2010). *Profesyonel ve amatör futbolcuların statü değişkeni açısından başarı motivasyonu farklılıkları*. Doktora Tezi, Niğde Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

- Ünver, D. (2016). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik İnançları ile Müzik, Dans ve Oyun Derslerine İlişkin Motivasyonlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Vardarlı, G. (2005). *İlköğretim II. kademe Öğrencilerinin Genel Öz-yeterlik Düzeylerinin Yordanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yaman, M., Duman, S., ve Hergüner, G. (2001). Türkiye 1.ligindeki müsabık voleybolcu, hentbolcu ve futbolcu bayanlar arasındaki başarı motivasyonu farklılıklarının araştırılması. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 102, 107.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmen adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik algıları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (45), 88-104.
- Wance, J., and Edward, A. (1989). The Effects of Subjective and Objective Competitive Outcomes on Intrinsic Motivation. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 11, 84-89.
- Wigfield A, and Eccles, JS. (2000). Expectancy-valuetheory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 68-81.
- Yıldırım, F., ve İlhan Ö. (2010). Genel öz yetrllilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk psikiyatri dergisi*, 21 (4), 301-8
- Zafer, A., Gökhan, Ç., İlknur, Y., ve Nihal, E., (2006). Profesyonel Basketbolcularda Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeyinin Cinsiyetler Açısından Karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (2), 55,59.
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*. 25, 82-91.
- Zengin, U. (2003). *İlköğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları Ve Sınıf İçi İletişim Örüntüleri*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Zeisler, L. (2013). *Historical of Ice Hockey*. United Kingdom: The Scarecrow Press.

Erişim: [<http://www.tbhf.org.tr>] Erişim Tarihi: 9. Mayıs. 2019

EKLER

Ek-1. Spora özgü başarı motivasyon ölçeği için izin yazısı

Sayın Karakaş,

Spora özgü başarı motivasyon ölçeğini kullanmanızda bir sakınca yoktur.

Saygılarımla

Prof. Dr. M. Şefik Tiryaki

Tiryaki, Ş. (21 Aralık 2016). (sefikt@hotmail.com). İzin. Alıcı: (krkskilys@gmail.com)

Ek-2. Genel öz yeterlilik ölçeği için izin yazısı

Merhaba,

Genel Özyeterlilik Ölçeğini alışmanızda elbette kullanabilirsiniz.

Kolay gelsin, İyi alışmalar

Fatma Yıldırım

Yıldırım, F. (23 Aralık 2016). (yildirimfatma@yahoo.com) İzin. Alıcı:
(krksilys@gmail.com)

Ek-3. Spora özgü başarı motivasyon ölçeği

SPORA ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ

Sayın Katılımcı,

Aşağıdaki ölçekte, sporcuların antrenman, yarışma ve yarışma sonrasında gösterdikleri birtakım duygular, düşünceler ve davranımlarla ilgili ifadeler verilmiştir. Lütfen her birini dikkatle okuyunuz ve kendi durumunuzu dikkate alarak verilen örnekteki gibi yanıtlayınız. İfadelerde doğru yada yanlış yanıt yoktur. Sizin kendi düşünceniz, bizim için çok önemlidir ve araştırmamıza katkı sağlayacaktır. Bu envanteri doldururken lütfen kimliğinizle ilgili hiçbir şey yazmayınız.

Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

İlyas KARAKAŞ

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri

Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

Sporcu Bilgi Formu

Yaşınız :18-21 ( ) 22-25 ( ) 26-29 ( ) 30 yaş ve üstü ( )

Kaç yıldır lisanlı spor yapıyorsunuz? : _____

Millilik durumu : Hayır ( ) Evet ( ) Evetse kaç yıldır _____

Cinsiyet : K ( ) E ( )

Mezun olduğu okul türü :Spor Lisesi ( ) Fen Lisesi ( ) Özel Lise ( )

Anadolu Lisesi ( ) Meslek Lisesi ( )

ÖRNEK: Yarışma öncesi bir sıkıntı hissederim.

Hiçbir Zaman	Çok Az	Bazen	Oldukça Fazla	Oldukça
1	2	3	4	5

SORULAR	HIÇ BİR	ÇOK AZ	BAZEN	OLDUKÇA	HER
1- Takım arkadaşlarım oyundaki mücadeleciliğime saygı duyarlar.	1	2	3	4	5
2- Maçtan hemen önce gergin oluyorum.	1	2	3	4	5
3- Takım arkadaşlarımı oyuna ısındırma becerisine sahibim.	1	2	3	4	5
4- Zor bir antrenman anında çalıştırıcımın takdiri bana zorluğu unutturur.	1	2	3	4	5
5- Diğerleri beni, önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar.	1	2	3	4	5
6- İyi bir oyun çıkarmak bana heyecan veriyor.	1	2	3	4	5
7- Takım arkadaşlarım liderlik yeteneğime saygı duyarlar.	1	2	3	4	5
8- İzleyiciler varken daha iyi oynadığımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
9- Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum.	1	2	3	4	5
10- Takım arkadaşlarım iş bitiriciliğimi ve kararlılığımı beğeniyor.	1	2	3	4	5
11- Diğer oyuncuların eğitilmesi için çok çaba gösteriyorum.	1	2	3	4	5
12- Spordaki geçmiş başarılarımdan söz etmeyi sevmiyorum.	1	2	3	4	5
13- Takım lideri olmaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
14- Maçta kendimi oyuna öylesine veriyorum ki geçici olarak gerçekle bağlantımı yitiriyorum.	1	2	3	4	5
15- Kaybedilen bir maçtan sonra uyumakta güçlük çekiyorum.	1	2	3	4	5
16- Bir maçı kazanınca kendimi çok tatmin olmuş hissediyorum.	1	2	3	4	5
17- Bir maçtan önce sakin olmak benim için zor.	1	2	3	4	5
18- Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapmak isteyen sporcuları takdir ediyorum.	1	2	3	4	5
19- İnsanların maç sırasında beni izlemelerinden hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
20- Sporda başarılı olmayı istiyorum.	1	2	3	4	5
21- Benimle aynı düzeyde birisiyle başa baş mücadele ederken kazanmaktan çok kaybederim.	1	2	3	4	5
22- Kaybetmek beni gereğinden fazla etkiliyor.	1	2	3	4	5
23- Sporda başarılı olmak için tüm yıl boyunca çalışmayı isterim.	1	2	3	4	5
24- Amacım, bir spor dalında önde gelen biri olmaktır.	1	2	3	4	5
25- Maç sırasında, maçı verebilecek bir hata yaparsam kendime gelmem biraz zaman alır.	1	2	3	4	5
26- İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5
27- Bazen, maçı kaybettiğimizde günlerce bunu kendime dert ederim.	1	2	3	4	5
28- Bir maçtan önce karnıma ağırlar girer.	1	2	3	4	5
29- Sportif kapasitemi beğenmiyorum.	1	2	3	4	5

30- Çok yetenekli rakiplere karşı daha iyi oynadığımı sanıyorum.	1	2	3	4	5
31- En iyisini yapmak için çok çaba gösteririm.	1	2	3	4	5
32- Birisiyle maç hakkında konuşurken heyecanlanıyorum.	1	2	3	4	5
33- Tanınmak umuduyla spor branşında çok çalışıyorum.	1	2	3	4	5
34- Bir hata yaptığımda maçın geri kalan bölümünde bu beni üzüyor.	1	2	3	4	5
35- Bir takım arkadaşımın oynamasına yardımcı olacak önerilerde bulunmaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
36-Başkalarının güç bulduğu bir görevin bana verilmesinden zevk duyuyorum.	1	2	3	4	5
37- Bir maçtan önce olabilecekleri kendime çok dert etmiyorum.	1	2	3	4	5
38- Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
39- Maçtan önceki gece uyumakta güçlük çekiyorum.	1	2	3	4	5
40- Başarıya açılan yol, şanstın çok daha fazla çalışmadan geçer.	1	2	3	4	5

Ek-4. Genel öz yeterlilik ölçeği

GENEL ÖZ YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Açıklama:

Aşağıda çeşitli konulardaki düşüncelerinizi öğrenmek üzere cümleler verilmiştir. Cümlede geçen ifadenin sizi ne kadar tanımladığını, lütfen, size uygun olan bölmeye işaretleyiniz.

	H İ Ç	N A D İ R E N	A R A S I R A	Ç O K	Ç O K İ Y İ
<u>Sizi ne kadar tanımlıyor ?</u>					
	1	2	3	4	5
1. Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.	1	2	3	4	5
2. Sorunlarımdan biri, bir işe zamanında başlayamamamdır.	1	2	3	4	5
3. Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam, başarana kadar uğraşırım.	1	2	3	4	5
4. Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam.	1	2	3	4	5
5. Her şeyi yarım bırakırım.	1	2	3	4	5
6. Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
7. Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.	1	2	3	4	5
8. Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.	1	2	3	4	5
9. Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.	1	2	3	4	5
10. Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.	1	2	3	4	5
11. Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.	1	2	3	4	5
12. Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
13. Başarısızlık benim azmimi arttırır.	1	2	3	4	5
14. Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.	1	2	3	4	5
15. Kendine güvenen biriyim	1	2	3	4	5
16. Kolayca pes ederim.	1	2	3	4	5
17. Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla başedebileceğimi sanmıyorum.	1	2	3	4	5

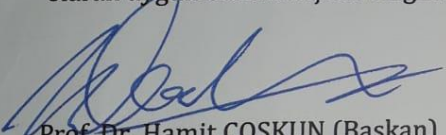
Ek-5. Etik kurul izin yazısı

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

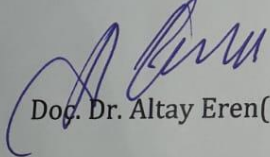
İlyas KARAKAŞ
 Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 Eğitim Bilimleri Enstitüsü
 Beden Eğitimi Öğretmenliği ABD

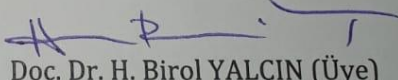
Sayın İlyas KARAKAŞ,

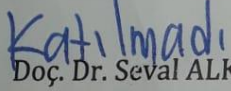
“Buz Hokeycilerin Spora Özgü Başarı Motivasyonları ve Genel Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi” konulu araştırmanız ile ilgili olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna 28.12.2016 tarihli yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2017/19) Kurulumuzun 05.01.2017 tarihli ve 2017/01 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

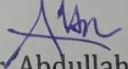

 Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

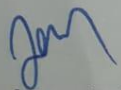

 Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

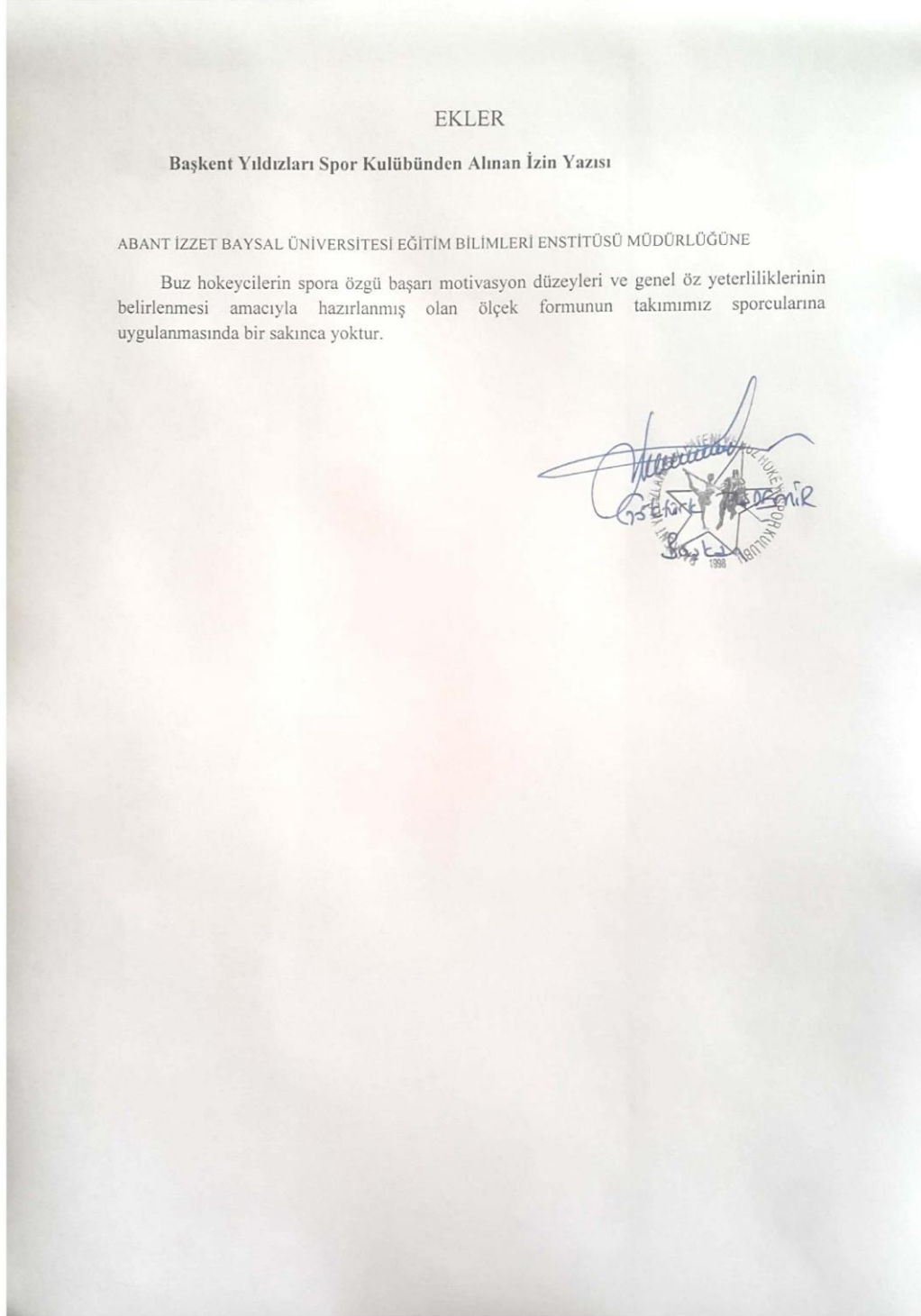

 Doç. Dr. Altay Eren (Üye)

 Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

 Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

 Y. Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

 Av. Zuhale Demirci (Üye)

Ek-6. Buz hokeyi takımlarından alınan izin yazısı

Ek-7. Buz hokeyi takımlarından alınan izin yazısı

EKLER**Gümüş Patenler Spor Kulübünden Alınan İzin Yazısı**

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Buz hokeycilerin spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış olan ölçek formunun takımımız sporcularına uygulanmasında bir sakınca yoktur.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: İlyas KARAKAŞ

Doğum Yeri: Ankara

E-mail Adresi: ikrks@kho.edu.tr

Eğitim Bilgileri:

Lisans: Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi (Mülga Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu)

Bölüm: Beden Eğitimi Öğretmenliği

Yabancı Dil: İspanyolca

Sertifika ve Belgeler:

Sun Akademi İspanyolca (A1+A2-INICIAL) Sertifikası

MCD Gençlik Kültür Sanat ve Dil Kursu İspanyolca (B1+B2-INTERMEDİO) Sertifikası

Active English Yabancı Dil Kursu İspanyolca (B1+B2-INTERMEDİO) Sertifikası

Espor Dijital Ltd. Şti Futbol Analiz Sertifikası

Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı Kondisyonerlik Belgesi

Buz Hokeyi 1. Kademe Yardımcı Antrenörlük Belgesi

Spor Teşkilatında Alınan Görevler:

MSÜ K.H.O Beden Eğitimi ve Spor Grup Başkanlığı Öğretim Görevlisi: (2017-Devam Ediyor).

Buz Hokeyi Kadın Milli Takımı Kondisyonerliği-Müsabaka Analizi: (2016- Devam Ediyor).

Atatürk Ortaokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği: (2014-2015)

Keçiören Sportif A.Ş. Profesyonel Futbol Takımı Müsabaka Analizi: (2011-2012).

Bugaş Spor Profesyonel Futbol Takımı Müsabaka Analizi: (2010-2011).